

Fennia

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2011

Fennia

Fennia

Fennia

Fennia

nia

Fennia

Fennia

Fennian toimintakertomus ja tilinpäätös 2011

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	5
Hallituksen toimintakertomus	6
Tilinpäätös	9
Tuloslaskelma	9
Tase	12
Emoyhtiön rahoituslaskelma	15
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	16
Emoyhtiön liitetiedot	20
Tunnusluvut	33
Tunnuslukujen laskentakaavat	36
Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta	38
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	46
Tilintarkastuskertomus	47
Hallintoneuvoston lausunto	48
Fennian hallinto	49

Myynnin onnistuminen ja talouden elpyminen kasvattivat Fennian maksutuloa

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian maksutulo kasvoi 8,3 prosenttia ja nousi 359 miljoonaan euroon hyvien myyntitulosten ansiosta ja talouden elpymisen vauhdittamana. Edellisvuosia runsaampi joukko kotitalouksia, yrityksiä ja yrittäjäpalveluiden asiakkaita luotti palveluumme ja valitsi Fennian vakuutusyhtiökseen.

Yhtiön ilonaihe on maksutulon kasvun tavoitteiden ylittäminen. Kannattavuuteen emme ole tyytyväisiä. Kuluvan vuoden keskeisenä teemana onkin perusliiketoiminnan kannattavuuden parantaminen. Uskomme, että palvelustrategian ja kannattavuuden voi yhdistää. Olemme tehneet oikeita päätöksiä ja suunta on selvä.

Kohdallemme osui jo toinen perättäinen runsasvahinkoinen vuosi. Korvattavaksi tuli poikkeuksellisen paljon suurvahinkoja, jotka heikensivät yhdistettyä kulusuhdetta. Tulevina vuosina ennakoivalla riskienhallinnalla on merkittävä rooli. Työskentelemme jatkuvasti asiakkaidemme tuotannon ja toiminnan häiriöttömyyden varmistamisen hyväksi.

Sijoitusympäristö oli viime vuonna poikkeuksellinen ja vaikeasti ennakoitava. Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 0,8 prosenttia, jota olosuhteisiin nähden voi pitää tyydyttävänä.

Ilahduttavaa on se, että Fennian töissä viihdytään ja tekemisen henki on hyvä. Uskomme tämän myös välittyvän asiakaskohtaamisissa. Henkilöstön kokonaistyytyväisyysindeksi nousi henkilöstötutkimuksen mukaan 68,7 prosenttiin, ollen edellisessä mittauksessa 66,6 prosenttia. Henkilöstön työmotivaatio on Fenniassa keskimääräistä asiantuntijaorganisaatiota merkittävästi korkeampi. Fennialaiset ovat myös ahkeria antamaan palautetta, ja ovat mukana kehittämässä toimintaa yhtiön arvojen mukaisesti. Mieleeni on jäänyt henkilöstökierrokselta myyjän kommentti ryhmästään: "Me nautimme joka päivä meidän tiimissämme, kun me voimme vain onnistua."

EPSI Ratingin tutkimuksen mukaan Suomessa on nyt Pohjoismaiden tyytyväisimmät vakuutusasiakkaat. Asiakkaidemme palautteiden perusteella Fennia on kolmen kärkijoukossa yritys- ja yksityisasiakkaiden asiakastyytyväisyydessä. Tavoitteemme on olla alan suositelluin.

Olemme myös kehittäneet tuotteita ja palveluita asiakkailta saatujen palautteiden ja havaintojemme perusteella. Työsuhteisiin palkkaamisen tärkeimmiksi esteiksi yrittäjät ovat listanneet kysynnän epävarmuuden, irtisanomisen vaikeuden ja työvoimakustannukset, jotka voivat olla merkittävä osa tuotannon kokonaiskustannuksia. Myös rekrytoinnin mahdollinen epäonnistuminen tuntuu joskus liian isolta riskiltä. Koska rekrytoinnin epäonnistuminen voi olla yksinyrittäjälle merkittävä taloudellinen riski, Fennia on tuonut markkinoille Suomen Yrittäjien jäsenille ja asiakkaillemme tarkoitetun Ensimmäisen työntekijän vakuutuksen. Sen avulla halutaan madaltaa ensimmäisen vakinaisen työntekijän palkkaamiseen liittyvää kynnystä ja tukea mikroyritysten myönteistä työllistämiskehitystä.

Lisäksi otimme asiakasrahoituksen valikoimaan Suomen Yrittäjien jäsenille ja asiakkaillemme tarkoitetun lyhytaikaisen, puolen vuoden suhdannelainan.

Olemme nähneet niin monta menestystarinaa, että uskomme yhteistyöllä päästävän hyviin tuloksiin. Viestimme on, että haluamme edistää yrittäjyyttä ja huolehdimme asiakkaistamme.

Toimintaamme ohjaa arvo: Asiakas on ykkönen. Haluamme onnistua joka päivä niin, että voitte vilpittömästi suositella palvelujamme.

Nöyrät kiitokset asiakkaillemme ja henkilöstöllemme luottamuksesta ja hyvästä yhteistyöstä. Meillä on loistavat lähtökohdat rakentaa tulevaisuutta yhdessä.

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus 2011

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian maksutulo kasvoi 8,3 prosenttia vuonna 2011 hyvien myyntitulosten ja talouden elpymisen johdosta. Yhtiön vakuutusteknistä tulosta rasittivat oleellisesti vastuuelkaperusteiden muutoksesta aiheutuneet korvausvastuun täydennykset. Haastavan sijoitusympäristön ja tappiollisen vakuutusteknisen tuloksen seurauksena yhtiön vakavaraisuuspääoma heikkeni tuntuvasti.

VAKUUTUSTOIMINTA

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo nousi 359 miljoonaan euroon (332 milj. euroa). Ensivakuutuksen maksutulo kasvoi yli kahdeksan prosenttia ja oli 359 miljoonaa euroa (331 milj. euroa). Yhtiön markkinaosuus nousi noin 9,9 prosenttiin (9,6 %) perustuen alan ennakkotietoihin. Tulevan jälleenvakuutuksen maksutulo oli 0,4 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa). Luottotappiot pienenivät ja olivat 2 miljoonaa euroa (3 milj. euroa).

Vuosi 2011 oli edellisen vuoden kaltaisesti runsasvahinkoinen. Joulukuun lopun voimakkaat myrskyt lisäsivät osaltaan korvauskuluja. Vuoden lopussa toteutetut vastuuelkaperusteiden muutokset kasvattivat korvauskuluja 52 miljoonalla eurolla. Alentuneesta korkotasosta johtuen yhtiö päätti alentaa vastuuelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa 3,0 prosenttiin (3,5 %). Elinikä on edelleen pidentymässä ja tästä johtuen yhtiö joutui kasvattamaan eläkemuotoisten korvausten vastuuelkaa. Vastuuelkaperusteiden muutosten yhteisvaikutus kasvatti vahinkosuhdetta ja yhdistettyä kulusuhdetta 14,8 prosenttiyksikköä. Yhtiön vertailukelpoinen vahinkosuhde ilman kertaluonteista vastuuelkaperusteiden muutosta oli 84,9 prosenttia (82,9 %).

Liikekulut nousivat 86 miljoonaan euroon (75 milj. euroa). Kasvu johtui myyntiin suunnatuista panostuksista ja tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitokulujen sekä poistojen kasvusta. Liikekulusuhteeksi muodostui 24,8 prosenttia (23,2 %). Yhtiön yhdistetty kulusuhde heikkeni oleellisesti vastuuelkaperustemuutoksista johtuen ollen 124,5 prosenttia. Vertailukelpoinen yhtiön yhdistetty kulusuhde oli 109,7 prosenttia (106,0 %), josta vahinkojen osuus oli 76,6

prosenttia (74,6 %) ja liikekulujen sekä korvausten käsittelykulujen osuus 33,1 prosenttia (31,4 %).

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo kasvoi 16,5 prosenttia 84 miljoonaan euroon (72 milj. euroa). Talouden elpyminen näkyi yritystoiminnan aktivoitumisena ja vaikutti osaltaan maksutulon kasvuun. Vastuuelkaperustemuutokset heikensivät huomattavasti lajin vahinkosuhdetta ja se nousi 129 prosenttiin. Lajin vertailukelpoinen vahinkosuhde oli 92 prosenttia (94 %). Muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo kasvoi 12 prosenttia 29 miljoonaan euroon (26 milj. euroa). Lajin vahinkosuhde heikkeni 112 prosenttiin (97 %).

Liikennevakuutuksen maksutulo kasvoi neljä prosenttia 72 miljoonaan euroon (69 milj. euroa). Ilman vastuuelkaperustemuutosta oleva lajin vertailukelpoinen vahinkosuhde oli 81 prosenttia (83 %). Vapaaehtoisen autovakuutuksen maksutulo kasvoi hieman 60 miljoonaan euroon (58 milj. euroa). Lajin vahinkosuhde heikkeni epätydyttäväksi ja oli 81 prosenttia (77 %).

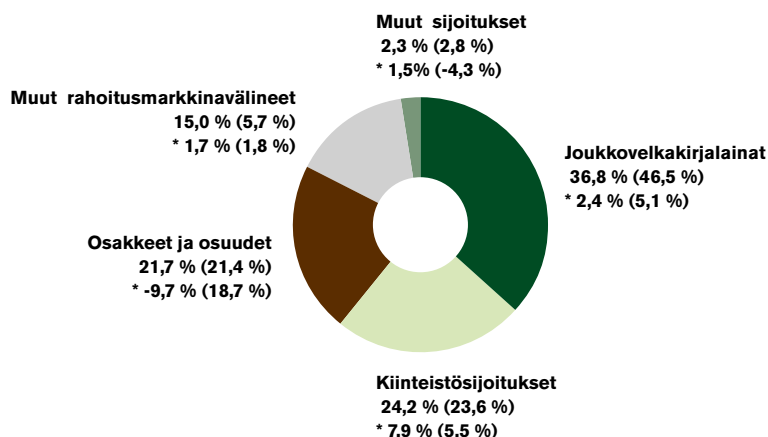
Yritysten palo- ja muiden omaisuusvakuutusten maksutulo kasvoi neljä prosenttia ja oli 41 miljoonaa euroa. Kotitalousvakuutusten palo- ja muiden omaisuusvakuutusten maksutulo kasvoi viisi prosenttia 37 miljoonaan euroon. Sekä yritys- että kotitaloussektorin vahinkosuhde heikkeni. Kotitaloussektorin vahinkojen lukumäärä kasvoi voimakkaasti ja yrityssektoriin kohdistui lukuisia keskisuuria vahinkoja.

SIJOITUSTOIMINTA

Vuoden 2011 sijoitusmarkkina oli haasteellinen ja olosuhteisiin nähden yhtiön sijoitustoiminnan tulos oli tyydyttävä. Yhtiön sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo oli 10 miljoonaa euroa (83 milj. euroa). Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 0,8 prosenttia (6,8 %).

Sijoitusomaisuus käyvin arvo (sisältää kertyneet korot) oli vuoden lopussa 1.249 miljoonaa euroa (1.261 milj. euroa). Joukkolainojen ja pitkän koron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 37 prosenttia sekä rahamarkkina- sijoitusten ja talletusten osuus 15 prosenttia. Osakkeiden,

FENNIA, EMOYHTIÖ
SIIJOITUSKANTA 31.12.2011
1 249 MILJ. EUROA (1 261 MILJ. EUROA)

Sijoitustoiminnan tuottoprosentti 0,8 % (6,8%)

* Tuottoprosentti sijoituslajeittain

osakerahastosijoitusten ja pääomarahastojen osuus oli 22 prosenttia, kiinteistösisijoitusten 24 prosenttia ja muita sijoituksia oli 2 prosenttia.

TULOS JA VAKAVARISUUS

Yhtiön liiketappio oli 69 miljoonaa euroa (liikevoitto 39 milj. euroa). Vastuuvélkaperusteiden muutos rasitti vakuutusteknistä tulosta ja kasvatti liiketappiota 52 miljoonalla eurolla.

Epäedullisen vahinkokehityksen ja kertaluontoisten perustemuutosten seurauksena tasoitusmäärä purkautui 60 miljoonalla eurolla. Tasoitusmäärä oli vuoden lopussa 157 miljoonaa euroa (217 milj. euroa). Yhtiön toimintapääoma oli 253 miljoonaa euroa (285 milj. euroa). Yhtiön vakavaraisuuspääoma väheni tuntuvasti 410 miljoonaan euroon (502 milj. euroa). Vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteutettuna vakuutusmaksutuottoihin aleni 117,5 prosenttiin (155,0 %).

YRITYSJOHTO JA HENKILÖSTÖ

Kertomusvuonna Fennian hallitukseen kuuluivat jäseninä kauppaneuvos Eero Lehti (puheenjohtaja), liikenneneuvos Esko Penttilä (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Jouko Kemppi, toimitusjohtaja Lars Koski, professori Eva Liljebloom, teollisuusneuvos Rauno Mattila, hallituksen puheenjohtaja Antti Vaahto, toimitusjohtaja Juha Valkamo (9.11.2011 saakka) ja hallituksen puheenjohtaja Juhani Vesterinen (31.12.2011 asti). Hallituksen varajäsenenä toimi toimitusjohtaja Lasse Heiniö.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä 13 kokousta. Varsinaisten jäsenten läsnäolo prosentti oli 77 prosenttia ja varajäsenen 69 prosenttia.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Antti Kuljukka.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin yhtiökokouksessa 18.4.2011 toimitusjohtaja Tauno Maksniemi, toimitusjohtaja Tapio Pitkänen ja toimitusjohtaja Pekka Kuivalainen.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2011 keskimäärin 1039 henkilöä (995).

KONSERNIRAKENNE

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian konsernitilinpäätökseen yhdistellään yhtiön 60-prosenttisesti omistama Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia alakonsernitilinpäätöksen perusteella. Fennia-ryhmään kuuluva Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia omistaa Henki-Fenniasta 40 prosentin osuuden.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty Suomen Vahinkotarkastus Oy, jonka yhtiö omistaa 100-prosenttisesti ja myös eFennia Oy. Fennian omistusosuus yhtiöstä on 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia.

Fennia-ryhmän palveluita päätettiin laajentaa Henki-Fennian tytäryhtiöksi perustettavalla sijoituspalveluyrityksellä. Fennia Varainhoito Oy:n perustamissopimus allekirjoitettiin 7.2.2011. Finanssivalvonta myönsi yhtiölle 29.9.2011 sijoituspalveluyrityksen toimiluvan.

Konserniin kuului vuoden 2011 lopussa lisäksi 26 kiinteistöyhtiötä, joista kolmesta kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin. Konserniin on myös yhdistelty osakkuusyhtiönä Uudenmaan Pääomarahasto Oy.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernin henkivakuutustoiminnan volyyymi kasvoi voimakkaasti, mutta vaikean sijoitusympäristön vuoksi liikevoitto aleni huomattavasti. Henki-Fennian vakavaraisuusasema säilyi kuitenkin hyvällä tasolla. Henkivakuutuksen maksutulo kasvoi 32 prosenttia 79 miljoonaan euroon (60 milj. euroa). Maksetut korvaukset kasvoivat 62 miljoonaan euroon (52 milj. euroa). Henkivakuutustoiminnan liikekulut olivat 10 miljoonaa euroa (8 milj. euroa). Liikekustannussuhde (kuormitustulos) heikkeni ja oli 113,4 prosenttia (105,2 %).

Konsernin sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo oli -28 miljoonaa euroa (163 milj. euroa), josta sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus oli -46 miljoonaa euroa (43 milj. euroa). Konsernin arvostuserot olivat 114 miljoonaa euroa (144 milj. euroa).

Konsernin liiketappio oli 65 miljoonaa euroa (liikevoitto 59 milj. euroa). Konsernin vapaa oma pääoma oli 195 miljoonaa euroa (200 milj. euroa). Konsernin vakavaraisuus-

pääoma aleni tuntuvasti 478 miljoonaan euroon (583 milj. euroa).

RISKIEN- JA VAKAVARISUUDENHALLINTA

Fennian konsernin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan perustana toimii konserniyhtiöiden hallituksissa vahvistetut riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet. Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konsernin ja konserniyhtiöiden riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla ohjataan ja määritetään konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokyky, riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä keskeisten riskien rajoitukset.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu ns. kolmen puolustuslinjan malliin, jota on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa koskevassa liitetiedossa. Riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoimista ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusrisikin ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja niiden hallintaan. Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset ml. liikeykulut ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit mm. katastrofiriskit ja jälleenvakuutusuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusrisikin hallinnassa tärkeimmät hallintakeinot liittyvät riskien valintaan (vastuunvalinta), hinnoitteluun, vakuutusehtoihin ja jälleenvakuutusuojan hankkimiseen. Vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, joiden hallinta on varausrisikin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausrisikin luonteeseen.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiöiden hallituksissa hyväksymisiin sijoitussuunnitelmiin, joissa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatioita määrättäessä otetaan huomioon yhtiöiden riskinkantokyky.

Markkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakurssien ja luottomarginaalien, arvojen tason ja volatiliiteetin heilailuista. Sijoitustoiminta ja sen hallinta on markkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuvelan luonteen kanssa. Markkinariskien merkittävimmät hallintakeinot liittyvät

sijoitusinstrumenttien valintaan, sijoitusten hajauttamiseen ja riskien rajoittamiseen.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on vähentää ennalta arvaamattomien tappioiden todennäköisyyttä. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Tehokkaimmat riskienhallintatoimenpiteet kohdistetaan vakavimpiin operatiivisiin riskeihin.

NÄKYMÄT ALKANEELLA TILIKAUDELLA

Pessimistisimmät arviot euroalueen hajoamisesta ja sitä seuraavasta syvästä lamasta Euroopassa ovat pienentyneet tai ainakin siirtyneet eteenpäin, kun euromaat hyväksyivät Kreikan toisen lainapaketin. Epävarmuus tulee kuitenkin jatkumaan koko kuluvaan vuoden. Sijoitustoiminnan tuloksen ennustaminen onkin poikkeuksellisen haastavaa.

Fennian kuluvaan vuoden keskeinen teema on perusliiketoiminnan kannattavuuden parantaminen. Sen saavuttamiseksi yhtiö tekee ennakkoivaa vahingontorjuntatyötä entistä aktiivisemmin.

Yhtiössä jatketaan sovittujen kehityshankkeiden läpivientiä. Kehityshankkeiden tavoitteena on parantaa palvelua ja kasvattaa asiakastyytyväisyyttä ja siten mahdollistaa myös yhtiön strategian mukaisten tavoitteiden toteutuminen.

Tuloslaskelma 1.1.2011–31.12.2011

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					2
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot					
Vakuutusmaksutulo	359 102	331 548	359 102	331 548	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-4 932	-5 230	-4 932	-5 230	
	354 169	326 318	354 169	326 318	
Vakuutusmaksuvastuun kokonaismuutos	-5 404	-2 113	-5 404	-2 113	
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	348 766	324 206	348 766	324 206	
Muut vakuutustekniset tuotot		12 584		12 584	
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-277 225	-257 769	-277 225	-257 769	
Jälleenvakuuttajien osuus	1 056	1 427	1 056	1 427	
	-276 169	-256 341	-276 169	-256 341	
Korvausvastuun kokonaismuutos	-83 918	-25 343	-83 918	-25 343	
Jälleenvakuuttajien osuus	489	-441	489	-441	
	-83 429	-25 783	-83 429	-25 783	
Korvauskulut yhteensä	-359 598	-282 125	-359 598	-282 125	
Liikekulut	-86 486	-75 149	-86 486	-75 149	4
Muut vakuutustekniset kulut		-6 424		-6 424	
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-97 319	-26 908	-97 319	-26 908	
Tasoitusmäärän muutos	60 323	-491	60 323	-491	
Vakuutustekninen kate	-36 996	-27 400	-36 996	-27 400	

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	79 461	60 165			
Jälleenvakuuttajien osuus	-760	-528			
Vakuutusmaksutulo yhteensä	78 701	59 637			
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	-26 973	81 361			
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-61 790	-51 686			
Jälleenvakuuttajien osuus		438			
	-61 790	-51 248			
Korvausvastuun muutos	-6 264	-7 594			
Korvauskulut yhteensä	-68 054	-58 842			
Vakuutusmaksuvastuun muutos	30 655	-58 595			
Liikekulut	-9 754	-8 180			
Vakuutustekninen tulos	4 575	15 381			

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vahinkovakuutuksen tekninen kate	-36 996	-27 400			
Henkivakuutuksen tekninen tulos	4 575	15 381			
Sijoitustoiminnan tuotot	134 989	163 103	86 870	97 448	6
Sijoitusten arvonkorotus	1 923	30 061			
Sijoitustoiminnan kulut	-115 850	-45 274	-58 996	-31 691	6
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	-19 206	-762			
	1 856	147 127	27 874	65 757	
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	26 973	-81 361			
Muut tuotot					
Muut	4 817	1 200	62	18	
Muut kulut					
Muut	-4 638	-1 042	128	-243	
Osuus osakkuusyritysten voitoista	115	537			
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden verot	-1 505	-10 556		-9 796	
Aikaisempien tilikausien verot	150	63	145	69	
Laskennalliset verot	748	-564			
	-606	-11 057	145	-9 727	
Tappio/voitto varsinaisesta toiminnasta	-3 905	43 387	-8 786	28 405	
Vähemmistöosuudet	-1 437	-5 960			
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			209	74	
Tilikauden tappio/voitto	-5 342	37 427	-8 577	28 479	

Tase 31.12.2011

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	26 775	16 987	21 951	15 606	13
Ennakkomaksut	12 255	12 460	12 159	9 603	13
	39 030	29 447	34 110	25 209	
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	309 655	310 331	116 174	117 521	8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			115 978	120 999	8
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä	1 541	1 391			
	311 195	311 722	232 153	238 520	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryhmittä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä			25 982	25 982	9
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrittäjäryhmittä	3 272	3 231			9
	3 272	3 231	25 982	25 982	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	661 679	609 615	408 421	368 687	12
Rahoitusmarkkinavälineet	695 064	742 756	448 031	479 848	
Kiinnelainasaamiset	21 054	3 939	4 481	3 939	
Muut lainasaamiset	24 787	16 325	21 735	16 325	10
Talletukset	6 734	1 200	-	-	
	1 409 318	1 373 836	882 669	868 799	
Jälleenvakuutustalletusaamiset	46	26	46	26	
Sijoitukset yhteensä	1 723 831	1 688 816	1 140 849	1 133 327	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset					
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	61 185	56 447	60 458	56 022	
Jälleenvakuutustoiminnasta	747	1 563	747	1 125	
Muut saamiset	62 521	36 917	66 924	30 797	
Laskennalliset verosaamiset	339	282			
	124 792	95 210	128 130	87 944	

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	7 971	8 062	7 290	7 342	13
Tavaravarastot	318	314	306	302	
	8 289	8 376	7 596	7 644	
Rahat ja pankkisaamiset	18 679	64 914	10 954	47 032	
	26 968	73 290	18 549	54 676	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	13 268	16 972	8 667	11 658	
Muut siirtosaamiset	10 378	6 038	7 796	4 036	
	23 647	23 010	16 463	15 695	
	2 208 573	2 209 927	1 338 102	1 316 851	

Tase 31.12.2011

1 000 €	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					16
Pohjarahasto	4 339	4 339	4 339	4 339	
Takuupääoma	3 364	3 364	3 364	3 364	
Arvonkorotusrahasto	885	885	885	885	
Varmuusrahasto	186 173	157 694	186 173	157 694	
Hallituksen käyttövarat	59	59	59	59	
Edellisten tilikausien voitto	13 943	4 996			
Tilikauden tappio/voitto	-5 342	37 427	-8 577	28 479	
	203 420	208 763	186 242	194 819	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			1 941	2 149	
Vähemmistöosuudet	28 661	28 324			
Konsernireservi	426	851			
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	109 688	104 284	109 688	104 284	
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	398 166	399 553			
Vahinkovakuutuksen korvausvastuu	812 567	728 649	812 567	728 649	
Jälleenvakuuttajien osuus	-2 593	-2 105	-2 593	-2 105	
	809 973	726 544	809 973	726 544	
Henkivakuutuksen korvausvastuu	141 379	134 743			
Vahinkovakuutuksen tasoitusmäärä	156 899	217 222	156 899	217 222	
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	1 616 105	1 582 346	1 076 560	1 048 050	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	271 955	301 595			
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	1 379	1 415	1 019	1 160	
Muut velat	55 959	47 374	52 993	43 380	
Laskennalliset verovelat	8 179	8 876			
	65 517	57 665	54 012	44 540	
Siirtovelat	22 489	30 384	19 348	27 292	
	2 208 573	2 209 927	1 338 102	1 316 851	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

1 000 €	2011	2010
EPÄSUORA RAHOITUSLASKELMA		
Liiketoiminnan rahavirta		
Tappio/voitto varsinaisesta toiminnasta	-8 786	28 405
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	28 510	15 804
Sijoitusten arvon alentumiset ja arvonnkorotukset	11 418	-2 538
Suunnitelman mukaiset poistot	10 575	8 826
Muut oikaisut	-5 914	-18 341
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	35 802	32 155
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-12 267	7 459
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys	7 909	5 788
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	31 444	45 402
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-428	-355
Maksetut välittömät verot	-10 561	-3 545
Liiketoiminnan rahavirta	20 456	41 502
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-45 400	-34 244
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	6 197	28 424
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-17 330	-12 458
Investointien rahavirta	-56 534	-18 278
Rahavarojen muutos	-36 078	23 224
Rahavarat tilikauden alussa	47 032	23 808
Rahavarat tilikauden lopussa	10 954	47 032
	-36 078	23 224

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

SIJOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Rakennuksiin kohdistuvat tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenuon tai sitä alemmaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Vastaaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen.

Lainasaamiset ja talletukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti sijoitusten arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Johdannaisopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään ei-suojaavina. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaisopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman

kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

MUUN OMAISUUDEN KUIN SIJOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelumenot. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alemmaan todennäköiseen arvoon. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemuseräinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

Atk-ohjelmat	3–7 vuotta
Atk-järjestelmien suunnittelumenot	5–7 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset	20–75 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–20 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	3–5 vuotta
Konttorikoneet ja -kalusto	7 vuotta

SIJOITUSTEN ARVONKOROTUKSET

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonkorotukset ja niiden peruutukset kirjataan sidotussa omassa pääomassa olevaan arvonkorotusrahastoon. Rakennusten tuloutettu arvonkorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO

Kiinteistöjen käyvät arvot määritetään vuosittain kiinteistökohtaisesti yhtiön omien asiantuntijoiden laskelmien pohjalta. Tilinpäätöksessä on käytetty varovaista arvostusta. Ulkopuolisia arvioita kiinteistöjen käyvistä arvoista on tehty tilanteissa, joissa on ollut tarvetta varmistaa varovaisen arvostuksen oikea taso. Arviot on tällöin laatinut valtakunnallinen, muun toimintansa ohella kiinteistöjen arvioimiseen erikoistunut yhtiö.

Tytäryrityksenä olevan henkivakuutusyhtiön osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa, joka perustuu tytäryhtiön substanssiarvoon.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arvioita rahaston käyvästä arvosta.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin. Vakuutusteknisen laskelman kurssieroja ei ole tuloslaskelmassa siirretty sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin. Siirtämättä jättämisellä ei ole vaikutusta tuloslaskelman antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan tuloksen muodostumisesta.

HENKILÖKUNNAN ELÄKEJÄRJESTELYT

Konserniyhtiöiden henkilöstön eläketurva on järjestetty TyEL-

vakuutuksilla Keskinäisessä vakuutusyhtiö Eläke-Fenniassa. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ JA LASKENNALLISEN VERON KÄSITTELY

Lainsäädännön perusteella on mahdollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonkorotuksista ja sijoitusten arvostuseroista ei vähennetä laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonkorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konsernitilinpäätöksessä on kirjattu yhdistelytoimenpiteistä sekä rahastoiduista arvonkorotuksista ja jaksotuseroista aiheutuvat laskennalliset verovelat ja verosaamiset.

Konsernitilinpäätöksessä vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 24,5 prosenttia (26 %).

VAHINKOVAKUUTUKSEEN LIITTYVÄ KIRJAUSPERIAATTEIDEN MUUTOS TILINPÄÄTÖKSESSÄ 2010

Vuoden 2010 lopussa astui voimaan lakimuutos koskien ns. yhteistakuuerää. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen osalta vahinkovakuutusyhtiöiden oli ennakolta varauduttava mahdolliseen yhteisvastuuseen muodostamalla taseeseen erityinen yhteistakuuerä. Lakimuutos merkitsi sitä, että yhteistakuuerän muodossa tapahtuvasta ennakovarautumisesta luovuttiin ja vastaisuudessa vahinkovakuutusyhtiöiden ei tarvitse enää varata taseisiinsa yhteistakuuerää.

Lain määräysten mukaisesti yhtiön vuoden 2009 lopun yhteistakuuerää vastaavat määrät merkittiin tuotoksi vuoden 2010 tuloslaskelman kohtaan muut vakuutustekniset tuotot. Tapaturmavakuutuksen 31.12.2010 mennessä karttunut yhteistakuumäärä kirjattiin kuluksi vuoden 2010 tuloslaskelman kohtaan muut vakuutustekniset kulut ja taseessa jakojärjestelmäsaldon. Liikennevakuutuksen 31.12.2010 mennessä karttunut yhteistakuuerä kirjattiin vuonna 2010 tasoitusmäärän muutoksena tuloslaskelmaan ja taseessa tasoitusmäärään.

VAHINKOVAKUUTUKSEN KORVAUSVASTUU

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai

aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutusta-pahtumista.

Alentuneesta korkotasosta johtuen yhtiö päätti laskea vastuuvelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekor-koa 3,0 prosenttiin. Kaikkien eläkeuotoisten korvausten korvausvastuun laskennassa sovelletaan korkoutusta ja käy-tetty korkokanta on 3,0 prosenttia (3,5 %). Muihin korvaus-vastuun osiin ei sovelleta korkoutusta.

Vakuutusyhtiöiden käyttämää ns. kuolevuusmallia päivitet-tiin vuonna 2011, koska eliniän havaittiin edelleen pitenevän. Muutoksen johdosta yhtiö korotti eläkevarausten korvaus-vastuuta. Tällä oli merkittävä vaikutus lakisääteisen tapatur- ja liikennevakuutuksen vastuuvelkaan sekä vähäinen merkitys vapaaehtoiseen tapaturma- ja vastuuvakuutukseen.

Korvausvastuuseen kuuluu myös erikseen taseessa esitettävä tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkois-ten vuosien varalle laskettu puskuri. Tasoitusmäärän suuruus määräytyy Finanssivalvonnan yhtiölle vahvistamien perusteiden mukaan.

HENKIVAKUUTUKSEN VASTUUVELKA

Vastuuvelkaa laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiö-lain että sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoituskien arvonkehitykseen sidottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekor-koa. Muiden vakuutusten osalta vastuuvelka lasketaan vakuu-tuskohtaisesti ja käytettävä laskuperustekor-ko vaihtelee seuraavasti:

- yksilöllisessä henki- ja eläkevakuutuksessa ml. kapitali-saatosopimukset käytettävä laskuperustekor-ko on ennen 1.1.1999 alkaneiden sopimusten osalta 4,5 prosenttia ja 1.1.1999 jälkeen alkaneiden osalta 3,5 prosenttia ja 1.3.2003 jälkeen alkaneiden osalta 2,5 prosenttia. Osassa kapitalisaatosopimuksia laskuperustekor-ko on 2 prosenttia tai 1 prosentti.
- vapaamuotoisen ryhmäeläkevakuutuksen osalta laskupe-rustekor-ko on 3,5 prosenttia. Ennen 1.1.1999 kertyneen vastuuvelan osalta laskuperustekor-ko muutos (4,25 %:sta 3,5 %:iin) vaikutus on aktivoitu vastuuvelkaan ja poistetaan tasaisesti 15 vuoden aikana. 1.1.2011 jälkeen alkaneiden ryhmäeläkevakuutusten laskuperustekor-ko on 2 prosenttia.
- eläke- ja säästövakuutusten 4,5 ja 3,5 prosentin korko-vaatimuksen täyttämiseksi vastuuvelkaa on täydennetty sekä tilivuonna että aiemmissa tilinpäätöksissä. Korko-täydennysvastuu on 31.12.2011 noin 24,1 miljoonaa euroa. Korkotäydennysvastuuta purkamalla vuotuinen laskuperustetuottovaatimus tälle kannalle on lähivuosina 3,2 prosenttia.

Vakuutusmaksuvastuusta on vähennetty ennen 1.1.2010

alkaneiden yksilöllisen eläkevakuutuksen osalta aktivoitu hankintameno. Tämän ns. zillmeroinnin kuoletusaika määräy-tyy vakuutuskohtaisesti ja on enintään 7 vuotta. Zillmerointi on määrätty siten, että vakuutuksien vastaiset kuormitukset riittävät kuoletusten tekemiseen tulevaisuudessa.

KOHTUUSPERIAATE

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutus-yhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettaviin lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämäs-tä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutuksille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oi-keutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisä-etujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Vakuu-tuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutussopimusten laskuperustekor-koa ja kyseiselle sopimukselle hyvittävää lisäkorkoa. Vakuutukselle hyvittävän lisäkoron määrässä otetaan huomioon sopimuksen laskuperustekor-ko taso. Kun yhtiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisäetujen tasoa. Alemman laskuperustekor-ko omaavien vakuutusten kokonaiskor-ko voi jäädä silloin alle korkeimman laskuperustekor-ko. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, alemman laskuperustekor-ko vakuutukset voivat saada suurempaa kokonaiskor-koa kuin korkeamman laskuperuste-koron vakuutukset.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdos-ta sijoitustuotoista syntyneitä ylijäämiä voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutettujen ryhmälle tulevina vuosina. Yhtiö pyrkii kilpailukykyisiin lisäetuihin suhteessa muihin vakuutusyhtiöihin ja muihin vähäriskisiin sijoitusmuotoihin.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajien asettamat pää-oman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittyvät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin, kuin sijoitussuunnitelma edellyttää vuosittain määri-tellyn tuottotavoitteen saavuttamiseksi.

Henki-Fennian hallitus vahvistaa lisäkoron määrän neljän-nesvuosittain etukäteen. Tulevien lisäetujen määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuosineljänneksen, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutusentottajan välistä vakuutus sopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi, ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

KOHTUUSPERIAATTEEN TOTEUTUMINEN VUONNA 2011

Henki-Fennian antamat lisäedut vuonna 2011 vastaavat yhtiön kohtuusperiaatteessaan asettamia tavoitteita. Vakuutuksille annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntyneitä ylijäämiä voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutettujen ryhmälle tulevina vuosina. Yhtiön saama sijoitustuotto jäi alhaiseksi vuonna 2011. Aikaisempina vuosina varattua lisäetujen vastuuta ja korkotäydennysvastuuta purkamalla vakuutuksille pystyttiin kuitenkin hyvittämään laskuperustekorona lisäksi myös lisäkorkoa vuonna 2011. Riskitön korko on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtion lainojen osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyvittävä kokonaiskorko on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän koron vuosina 2009–2011. Lisäetujen jakamisessa on otettu huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutuksille hyvittettävä kokonaiskorko on ollut hieman korkeampi kuin säästövakuutuksille hyvittettävä korko. Alla on taulukko Henki-Fennian hyvittämistä kokonaiskoroista vuonna 2011:

KORKOTUOTTOISTEN VAKUUTUSTEN KOKONAISKOROT 2011

Laskuperuste-korko	Yksilöllinen säästö-vakuutus	Yksilöllinen eläke-vakuutus	Ryhmä-eläke-vakuutus	Kapitalisaatio-sopimus
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,65 %	3,95 %	3,95 %	3,50 %
2,50 %	3,63 %	3,95 %		3,43 %
2,00 %			3,95%	3,43 %
1,00 %				3,43 %

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Fennian konsernitilin päätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia kuuluu konserniin tytäryhtiönä. Henki-Fennian ja sen tytäryhtiöiden yhdistely konsernitilin päätökseen tehdään Henki-Fennian alakonsernitilin päätöksen perusteella. Vuonna 2011 perustettu Fennia Varainhoito Oy (Henki-Fennian omistusosuus 100 prosenttia) on uusi tytäryhtiö. Suomen Vahinkotarkastus Oy (omistusosuus 100 prosenttia) ja eFennia Oy (omistusosuus 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia) ovat Fennian tytäryhtiöitä. Konsernitilin päätökseen yhdistel-

lyt muut tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuului vuoden 2011 lopussa 26 kiinteistöyhtiötä, joista 13 kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin.

Konsernitilin päätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliiketoiminta on loppuun poistettu.

Kiinteistötytäryhtiöiden kirjanpidossa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonorotukset on peruutettu, koska niiden muodostamisperuste on vaikuttanut tytäryhtiön osakkeiden hankintahintaan.

Konsernitilin päätökseen on yhdistelty osakkuusyhtyrityksinä pääomaosuusmenetelmällä yhtiöt, joiden äänivallasta konserni omistaa 20 - 50 prosenttia. Poikkeuksena ovat omistukset (20 - 50 prosenttia) keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä, jotka jätetään yhdistelemättä. Yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan.

KONSERNIYHTIÖT 31.12.2011

Konsernitilin päätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

eFennia Oy
Emmelia Oy
Suomen Vahinkotarkastus SVT Oy
Asunto Oy Espoon Myllynkivi
Asunto Oy Helsingin Vattuniemenkuja 8
Asunto Oy Helsingin Viikinportti
Asunto Oy Keravan Jaakonkulma
Asunto Oy Oulun Alppilan Ruusu
Kiinteistö Oy Eagle Lahti
Kiinteistö Oy Joensuun Metropol
Kiinteistö Oy Ornant
Kiinteistö Oy Ruosilantie 4-6
Kiinteistö Oy Ruosilantie 11
Kiinteistö Oy Tampereen Rautatiekatu 21
Kiinteistö Oy Televisiokatu 1
Kiinteistö Oy Televisiokatu 3

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia

uudet tytäryhtiöt

Fennia Varainhoito Oy
Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25

tytäryhtiöt

Asunto Oy Jyväskylän Jontikka
Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
Kiinteistö Oy Kaakkurin Liikekeskus
Kiinteistö Oy Kalevankatu 9
Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
Kiinteistö Oy Sellukatu 5
Kiinteistö Oy Teohypo
Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
Kiinteistö Oy Vasaramestari
Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus

Konsernitilin päätökseen sisältyvät osakkuusyhtiönä

Uudenmaan Pääomarahasto Oy

Emoyhtiön liitetiedot

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT

1 000 €

2011

2010

1. VAKUUTUSMAKSUTULO

Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	358 659	331 170
Jälleenvakuutus	442	378
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	359 102	331 548

2. VAKUUTUSLUOKKARYHMÄKOHTAINEN TULOS, EMOYHTIÖ

Vakuutusluokkaryhmä	Vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen yhteistakuuerän ja tasoitusmäärän muutosta
1 000 €							
Lakisääteinen tapaturma	2011	83 810	82 600	-106 245	-10 685	-230	-34 561
	2010	71 927	71 977	-67 031	-9 160	-422	-4 636
	2009	81 955	81 964	-56 645	-8 694	-416	16 209
Muu tapaturma ja sairaus	2011	29 262	28 046	-31 409	-9 243	-93	-12 699
	2010	26 174	25 158	-24 430	-7 760	-82	-7 114
	2009	23 674	22 638	-25 489	-7 247	-80	-10 179
Moottori-ajoneuvovastuu	2011	72 052	71 512	-78 400	-19 897	-452	-27 238
	2010	69 254	69 015	-57 308	-17 553	-326	-6 171
	2009	69 198	69 647	-55 254	-16 938	-1 405	-3 949
Maa-ajoneuvot	2011	59 807	59 216	-47 649	-16 549	-202	-5 185
	2010	58 034	58 577	-44 677	-14 556	-185	-841
	2009	59 151	59 515	-42 784	-14 116	532	3 147
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2011	71 071	69 910	-65 958	-19 734	-1 678	-17 459
	2010	65 975	65 322	-66 264	-17 072	-2 183	-20 198
	2009	65 097	65 038	-54 335	-16 506	-1 535	-7 338
Vastuu	2011	21 987	21 336	-18 161	-4 438	3	-1 261
	2010	19 221	18 756	-12 905	-3 647	-95	2 108
	2009	19 429	19 275	-8 411	-3 471	-305	7 088
Muut	2011	20 670	20 641	-13 090	-5 890	-593	1 068
	2010	20 585	20 277	-10 380	-5 356	-818	3 723
	2009	20 096	20 193	-13 043	-5 062	-928	1 160
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2011	358 659	353 260	-360 912	-86 437	-3 246	-97 335
	2010	331 170	329 083	-282 996	-75 104	-4 112	-33 129
	2009	338 599	338 270	-255 959	-72 035	-4 136	6 139
Jälleenvakuutus	2011	442	438	-231	-191	16	61
	2010	378	353	-115	-178	1	61
	2009	1 570	1 544	-1 293	-204	-99	-52
YHTEENSÄ	2011	359 102	353 698	-361 143	-86 628	-3 246	-97 319
	2010	331 548	329 436	-283 111	-75 282	-4 111	-33 068
	2009	340 169	339 814	-257 252	-72 239	-4 236	6 087
Yhteistakuuerän muutos	2009						-426
Vakuutustekniset tuotot ja kulut	2010						6 159
Tasoitusmäärän muutos	2011						60 323
	2010						-491
	2009						-31 819
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2011						-36 996
	2010						-27 400
	2009						-26 158

1 000 €

2011

2010

3. VAKUUTUSMAKSUTULOSTA VÄHENNETYT ERÄT

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	1 978	2 521
Jakojärjestelmämaksut	24 779	21 907
Vakuutusmaksuvero	55 454	52 069
Palosuojelumaksu	781	739
Liikenneturvallisuusmaksu	672	689
Työsuojelumaksu	1 531	1 247
	85 194	79 172

1 000 €

2011

2010

4. LIIKEKULUERITTELYT**Kokonaisliikekulut toiminnoittain**

Maksetut korvaukset	28 883	26 837
Liikekulut	86 486	75 149
Sijoitustoiminnan hoitokulut	3 012	2 296
Muut kulut	-129	246
Yhteensä	118 252	104 528

Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot

Maksetut korvaukset	2 394	2 617
Liikekulut	5 890	3 943
Sijoitustoiminnan hoitokulut	194	171
Muut kulut		
Yhteensä	8 477	6 732

Tuloslaskelman liikekulujen erittely

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	5 872	4 236
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	71	58
Muut vakuutusten hankintamenot	34 880	30 979
	40 824	35 272
Vakuutusten hoitokulut	29 023	24 729
Hallintokulut	16 781	15 280
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-142	-133
Yhteensä	86 486	75 149

1 000 €	2011	2010
5. ERITTELYT HENKILÖSTÖKULUISTA, HENKILÖSTÖSTÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENISTÄ		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	50 227	46 508
Eläkekulut	9 095	8 259
Muut henkilösivukulut	4 727	4 068
Yhteensä	64 049	58 835
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	643	678
Hallitus	155	148
Hallintoneuvosto	151	147
	949	973
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyEL:n mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	568	547
Myyntihenkilöstö	471	448
	1 039	995
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	42	42
Veroneuvonta	9	14
Muut palvelut	1	1
	52	56

1 000 €

2011

2010

6. SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY**Sijoitustoiminnan tuotot**

Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin

Osinkotuotot

108

120

Tuotot kiinteistösijoituksista

Korkotuotot

Saman konsernin yrityksiltä

3 863

3 056

Muilta yrityksiltä

Muut tuotot

Saman konsernin yrityksiltä

487

232

Muilta yrityksiltä

18 544

16 629

22 894

19 917

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot

7 538

5 257

Korkotuotot

20 339

23 595

Muut tuotot

1 736

1 588

29 613

30 440

Yhteensä

52 615

50 477

Arvonalentumisten palautukset

1 214

4 455

Myyntivoitot

33 042

42 515

YHTEENSÄ**86 870****97 448****Sijoitustoiminnan kulut**

Kulut kiinteistösijoituksista

Saman konsernin yrityksille

-9 992

-7 933

Muille yrityksille

-3 642

-3 164

-13 634

-11 097

Kulut muista sijoituksista

Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut

Saman konsernin yrityksille

Muille yrityksille

-427

-355

-428

-355

Yhteensä

-17 422

-13 588

Arvonalentumiset ja poistot

Arvonalentumiset

-12 631

-1 917

Rakennusten suunnitelmapoistot

-2 098

-2 094

-14 729

-4 012

Myyntitappiot

-26 845

-14 092

YHTEENSÄ**-58 996****-31 691****Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa****27 874****65 757**

1 000 €	Sijoitukset 31.12.2011			Sijoitukset 31.12.2010		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
7. SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	22 902	34 664	70 977	23 674	35 889	63 654
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	69 143	69 143	77 687	70 652	70 652	76 416
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	8 041	8 091	10 652	7 108	7 158	9 338
Muut kiinteistöosakkeet	4 006	4 275	5 375	3 529	3 822	4 988
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	115 978	115 978	115 978	120 999	120 999	120 999
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	25 982	25 982	38 626	25 982	25 982	38 626
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	408 421	408 421	439 126	368 687	368 687	430 604
Rahoitusmarkkinavälineet	448 031	448 031	455 323	479 848	479 848	485 035
Kiinnelainasaamiset	4 481	4 481	4 481	3 939	3 939	3 939
Muut lainasaamiset	21 735	21 735	21 735	16 325	16 325	16 325
Jälleenvakuutustalletesaamiset	46	46	46	26	26	26
	1 128 768	1 140 849	1 240 008	1 120 769	1 133 327	1 249 949
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta				-3 420		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia		11 096			11 573	
Muita arvonorotuksia		986			986	
		12 082			12 558	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			99 158			116 623
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			-			11

Kiinteistösijoitusten muutokset
1.1.2011 - 31.12.2011

Kiinteistöt ja Lainasaamiset
kiinteistöosakkeet saman konsernin
yrityksiltä

1 000 €

8. KIINTEISTÖSIIJOITUKSET

Hankintameno 1.1.	133 830	120 999
Lisäykset	3 469	11 665
Vähennykset	-2 694	-16 686
Hankintameno 31.12.	134 605	115 978
Kertyneet poistot 1.1.	-33 563	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	
Tilikauden poistot	-2 098	
Kertyneet poistot 31.12.	-35 661	
Arvonalentumiset 1.1.	-4 281	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-	
Arvonalentumisten palautukset	-	
Arvonalentumiset 31.12.	-4 281	
Arvonkorotukset 1.1.	21 535	
Vähennykset	-24	
Arvonkorotukset 31.12.	21 511	
Kirjanpitoarvo 31.12.	116 174	115 978
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	14 854	
Kirjanpitoarvo	15 348	
Käypä arvo	19 882	

1 000 €

9. SIIJOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ

Muutokset saman konsernin yrityksissä
1.1.2011 - 31.12.2011

Hankintameno 1.1. / 31.12.	25 982
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 982

1 000 €	2011	2010
10. MUUT SIIJOITUKSET		
Muut lainasaamiset eriteltynä vakuuden mukaan		
Muu vakuus	21 735	16 325
11. SAAMISET		
Muut saamiset		
Saman konsernin yrityksiltä	6 676	983

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Käypä arvo 31.12.2011
12. OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ			
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet, kotimaiset			
Aloitusrahasto Vera Oy	0,6791	500	500
Cargotec Oyj, sarja B	0,0262	330	330
Elisa Oyj	0,0112	289	301
Eläke-Fennia, keskinäinen vakuutusyhtiö		1 689	1 689
Fortum Oyj	0,0215	3 143	3 143
Holiday Club Resorts Oy	1,9466	1 000	1 000
Kemira Oyj	0,0698	993	993
Kesko Oyj, sarja B	0,0280	482	482
Kone Oyj, sarja B	0,0097	820	864
Konecranes Oyj	0,1048	961	961
Kytäjä Golf Oy	5,0000	960	960
Metso Oyj	0,0177	759	759
Nokia Oyj	0,0087	1 222	1 222
Nokian Renkaat Oyj	0,0181	582	582
Outokumpu Oyj, sarja A	0,0397	366	366
Outotec Oyj	0,0285	428	473
Panostaja Oyj	6,7048	3 365	3 365
Sampo Oyj, sarja A	0,0119	1 271	1 271
Stora Enso Oyj, sarja R	0,0206	583	583
Terveysrahasto Oy, B-osake	3,2201	536	569
UPM-Kymmene Oyj	0,0113	502	502
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,7094	2 000	2 000
Wärtsilä Oyj Abp	0,0137	576	603
YIT Oyj	0,0123	193	193

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Käypä arvo 31.12.2011
Osakkeet ja osuudet, ulkomaiset			
Alankomaat			
Koninklijke KPN NV (Royal)	0,0023	462	462
Espanja			
Telefonica S.A.	0,0013	870	870
Iso-Britannia			
Royal Dutch Shell Plc	0,0014	1 017	1 424
Norja			
Fred Olsen Energy ASA	0,0394	671	671
StatoilHydro ASA	0,0025	1 000	1 057
Ranska			
France Telecom SA	0,0013	400	400
GDF Suez	0,0018	843	843
Sanofi-Aventis	0,0008	506	567
Ruotsi			
K III Sweden AB-C	3,0800	915	931
Nordea Bank AB FRD	0,0064	1 528	1 546
TeliaSonera AB	0,0022	488	488
Sveitsi			
Novartis AG	0,0005	506	574
1 000 €		Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Käypä arvo 31.12.2011

Sijoitusrahasto-osuudet

Aberdeen Asia Pacific Fund A2	700	1 392
Aberdeen Indirect Property Partners	1 172	1 172
Aktia America B	2 549	2 719
Aktia Emerging Market Local Currency Bond+ D	8 325	9 053
Aktia Emerging Market Local Currency T-Bill	2 002	2 013
Aviva Investors SICAV-Global High Yield Bond I	5 000	5 012
BGF European Fund A2	7 063	7 063
Bluebay Emerging Market Corporate Bond Fund	12 500	13 071
Bluebay Emerging Market Local Currency Bond I USD	21 390	21 820
Bluebay Emerging Markets Bond Fund R	7 356	10 477
Bluebay High Yield Bond Fund R	15 962	23 076
CRM US Equity Opportunities - Class S USD	12 423	12 423
Eaton Vance Emerald PPA Emerging Markets Equity Fund	14 263	14 263
Enter Select	8 370	8 370
EPI Baltic I Oy	484	484
eQ Emerging Dividend Units	2 000	2 163
Evli European High Yield B	8 000	8 052
Fidelity Active Strategy - Emerging Markets Fund	3 996	3 996
Fidelity Active Strategy - Europe Fund	2 100	2 503
Fidelity China Focus	985	1 155
FIM Brazil	1 250	1 979
Fondita Nordic Micro Cap B	2 951	2 951
Fourton Odysseus	2 027	2 433
GS Global Emerging Markets Debt Portfolio	5 908	10 469
Handelsbanken Eurooppa Selective A I	1 540	1 540
Handelsbanken Pohjoismaat Selective A I	1 947	1 947

1 000 €	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Käypä arvo 31.12.2011
ICECAPITAL European Stock Index B	1 783	1 783
ICECAPITAL Global Utilities & Energy B	1 500	2 883
iShares MSCI Bric Index Fund	905	905
iShares Russell 2000 Value Fund ETF	1 722	1 722
iShares STOXX Europe 600 (DE) ETF	6 091	6 160
Jo Hambro European Select Values EUR	5 900	6 082
JPM Emerging Markets Equity A (acc)-USD	6 181	6 181
JPM US Select 130/30 A acc-USD	6 589	7 631
Kauppaokeskuskiinteistöt FEA Ky	14 492	14 492
Limited Life Credit Opportunity AX EUR	10 000	10 624
Muzinich Funds - Americayield Fund Hedged Acc	986	1 122
Muzinich Short Duration High Yield Fund I	39 205	39 839
Odin Finland II	3 071	3 071
OP-High Yield A	10 000	10 072
Powershares India Portfolio	2 003	2 003
Schroder ISF US Small & Mid-Cap Equity	2 427	3 150
SEB European Equity Small Caps	3 378	3 378
SEB Gyllenberg Money Manager B	3 663	3 700
SEB Gyllenberg Money Manager Plus BI	11 645	12 949
Seligson & Co Rahamarkkinarahasto A	42	42
Seligson kehittyvät markkinat rahasto I A (instituutio)	771	771
Sponda Fund I Ky	5 584	5 584
SPYDR Standard & Poors 500 Index Ser.1 Standard	14 526	15 009
Stone Harbor High Yield Bond Fund I - EUR A	3 568	3 991
Vanguard MSCI Emerging Markets ETF	10 408	10 408
William Blair US All Cap Growth Fund D	11 935	12 355
XACT OMX 30 Index Fund	4 744	4 744
XACT OMX Stockholm BI ETF	3 251	3 251
Pääomarahastot		
Access Capital LP		1 601
Auda Capital III L.P.	1 148	1 148
Duke Street Capital VI LP	2 397	2 397
Euro Choice IV GB Limited	1 310	1 310
Fennia Avainrahasto Ky	2 320	2 320
MB Equity Fund III Ky	970	1 264
MB Equity Fund IV Ky	699	701
Mediatonic Fund I Ky	351	351
Nexit Infocom 2000 Fund Limited Partnership	257	257
Partners Group European Buyout	3 064	3 064
Partners Group European Mezzanine	2 784	2 907
Permira Europe II LP2	553	553
Permira Europe IV LP2	1 354	1 420
Selected Mezzanine Funds I Ky	3 750	3 914
Selected Private Equity Funds I Ky	2 263	2 263
Teknoventure Rahasto III Ky	1 354	1 740
The First European Fund Investments UK Ltd Partnership	682	682
The Triton Fund I L.P.	352	352
The Triton Fund II L.P.	1 332	1 332
The Triton Fund III L.P.	4 126	4 126
Muut	5 962	6 381
	408 421	439 126

1 000 €	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennako- maksut	Koneet ja kalusto	Yhteensä
13. AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET				
Hankintameno 1.1.2011	33 311	9 603	15 386	58 300
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-355		-217	-572
Lisäykset	12 563	11 353	2 341	26 257
Vähennykset	-	-8 797	-836	-9 633
Hankintameno 31.12.2011	45 519	12 159	16 674	74 352
Kertyneet poistot 1.1.2011	-17 705		-8 043	-25 749
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	355		217	572
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-		702	702
Tilikauden poistot	-6 217		-2 260	-8 477
Kertyneet poistot 31.12.2011	-23 568		-9 384	-32 952
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	21 951	12 159	7 290	41 400

1 000 €	2011	2010
14. VAKAVARAISUUSTUNNUSLUVUT		
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	186 242	194 819
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1 941	2 149
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	99 158	116 633
Aktivoidut aineettomat hyödykkeet	-34 110	-25 209
Muut erät	-461	-3 158
	252 769	285 235
Vakuutusyhtiölain 11 luvun 7 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	71 515	67 366
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvélkaan sisältyvä tasoitusmäärä	156 899	217 222
Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä %	40%	60%
Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%)		
- vuodelta 2011	117%	
- vuodelta 2010	155%	
- vuodelta 2009	138%	
- vuodelta 2008	101%	
- vuodelta 2007	126%	

15. VELAT**Muut velat**

Saman konsernin yrityksille	1 134	830
-----------------------------	-------	-----

1 000 €

2011

16. OMA PÄÄOMA

Sidottu

Pohjarahasto 1.1. / 31.12.

4 339

Takuupääoma 1.1. / 31.12.

3 364

Arvonkorotusrahasto 1.1. / 31.12.

885

Sidottu yhteensä

8 587

Vapaa

Varmuusrahasto 1.1.2011

157 694

Siirto edellisen tilikauden voitosta

28 479

Varmuusrahasto 31.12.2011

186 173

Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.

59

Edellisten tilikausien voitto

28 479

Edellisen tilikauden voitto

-

Siirto varmuusrahastoon

-28 479

Edellisten tilikausien voitto

-

Tilikauden tappio

-8 577

Vapaa yhteensä

177 654

Oma pääoma yhteensä

186 242

Arvonkorotusrahaston erittely 31.12.2011

Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset

458

Käyttöomaisuuden arvonkorotukset

426

885

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.2011

Tilikauden tappio

-8 577

Varmuusrahasto

186 173

Hallituksen käyttövarat

59

177 654

1 000 €

2011

2010

17. VAKUUDET JA VASTUUSITOUKSET**Omasta puolesta annetut****Johdannaissopimuksista johtuva vastuu**

Korkojohdannaiset

Termiini- ja futuurisopimukset

Kohde-etuuden arvo

13 729

100 213

Käypä arvo

-173

-163

Valuuttajohdannaiset

Termiini- ja futuurisopimukset

Kohde-etuuden arvo

-

12 943

Käypä arvo

-

11

Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.

Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut arvopaperit

2 006

2 503

Leasing- ja vuokravastuut

4 090

4 499

Pantit

181

180

Muut vastuusitoumukset

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen yhtiö on muiden

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman verovelvollisuusryhmän

jäsenten kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävistä arvonlisäveroista

Saman konsernin yritykset

-152

222

Muut yritykset

6 233

-5 671

Kiinteistöinvestointien ALV:n 120 §:n mukainen tarkistusvastuu

77

151

Sijoitussitoumukset

Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia

33 402

40 135

18. LÄHIPIIRILAINAT JA -LIIKETOIMET

Yhtiö on myöntänyt 6.950.000 euroa rahalainoja vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Konsernia koskevat liitetiedot

Fennian konsernitiilin päätöksestä on saatavissa jäljennös yhtiön pääkonttorista osoitteesta Televisiokatu 1, Helsinki.

KONSERNIN TULOSANALYYSI (M€)

	2007	2008	2009	2010	2011
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot	317	335	334	324	349
Korvauskulut	-290	-284	-256	-282	-360
Liikekulut	-65	-68	-72	-75	-86
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	0	0	0	6	0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-39	-19	6	-27	-97
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset	49	-12	62	66	29
Muut tuotot ja kulut	1	1	1	0	1
Osuus osakkuusyritysten voitosta	0	0	0	1	0
Liikevoitto/-tappio	11	-30	68	40	-67
Tasoitusmäärän muutos	13	-3	-32	0	60
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	24	-34	37	39	-7
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo	63	54	70	60	79
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	40	-84	91	81	-27
Maksetut korvaukset	-55	-76	-53	-51	-62
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	-32	87	-84	-62	23
Liikekulut	-7	-7	-7	-8	-10
Muut vakuutustekniset tuotot	8				
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	16	-25	16	20	3
Muut tuotot ja kulut	0	0	0	0	-1
Liikevoitto/-tappio	16	-25	16	20	2
Tasoitusmäärän muutos	-1	-1	0	-1	-1
Lisäedut	-6	0	-4	-4	2
Henkivakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	9	-26	12	15	4
Satunnaiset tuotot	-	-	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-	-	-
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	33	-60	48	54	-3
Tuloverot ja muut välittömät verot	-8	-1	-3	-11	-1
Vähemmistöosuudet	-3	10	-5	-6	-1
Konsernin voitto/tappio tilikaudelta	22	-50	41	37	-5

Tunnusluvut

		2007	2008	2009	2010	2011
Konsernin tunnusluvut *						
Liikevaihto	M€	486	309	567	540	442
Vakuutusmaksutulo	M€	393	401	410	392	439
Liikevoitto/-tappio	M€	27	-55	84	59	-65
Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	M€	33	-60	48	54	-3
Kokonaistulos	M€	15	-87	172	75	-95
Vakavaraisuuspääoma	M€	451	362	529	583	478
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		990	1 038	1 067	1 087	1 238
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	330	347	340	332	359
Vahinkosuhte	%	91,7	85,0	76,6	87,0	103,1
Vahinkosuhte ilman perustekorkokoulua	%	87,8	81,0	72,5	82,9	99,7
Liikekulusuhte	%	20,4	20,4	21,6	23,2	24,8
Yhdistetty kulusuhte	%	112,1	105,4	98,2	110,2	127,9
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokoulua	%	108,3	101,4	94,1	106,0	124,5
Liikevoitto/-tappio	M€*	11	-30	68	40	-67
Kokonaistulos	M€	9	-62	129	56	-87
Kokonaispääoman tuotto	%	1,8	-4,1	11,2	5,0	-5,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo tuotto sitoutuneelle pääomalle	M€	48,2	-43,5	123,3	82,9	10,4
	%	4,3	-3,8	11,5	6,8	0,8
Toimintapääoma	M€	218	153	246	285	253
Tasoisuusmäärä	M€	182	185	217	217	157
Vakavaraisuuspääoma vastuuvelasta	M€	400	338	462	502	410
	%	51,9	42,1	56,7	60,5	44,5
Vastuunkantokyky	%	126,3	101,1	138,5	155,0	117,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		910	954	986	995	1 039
Henkivakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	63	55	70	60	79
Liikekustannus kuormitustulosta	%*	89,6	90,0	99,1	105,2	113,4
Liikevoitto/-tappio	M€*	16	-25	16	20	2
Kokonaistulos	M€	11	-38	43	24	-9
Kokonaispääoman tuotto	%	6,4	-3,5	11,0	7,6	1,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo tuotto sitoutuneelle pääomalle	M€	27	-27	60	43	7
	%	4,6	-4,4	10,7	7,2	1,1
Toimintapääoma	M€	91	48	88	106	98
Tasoisuusmäärä	M€	4	5	5	6	6
Vakavaraisuuspääoma	M€	95	52	93	112	105
Vakavaraisuusaste	%	16,1	9,4	16,0	18,5	17,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		27	29	31	42	47

* Konsernitilinpäätöksen mukaiset tunnusluvut

SIJOITUSJAKAUMA (KÄYVIN ARVOIN)	2011		2010		2009		2008		2007	
	M€	%	M€	%	M€	%	M€	%	M€	%
Lainasaamiset ¹⁾	27,9	2,2	20,3	1,6	10,7	0,9	4,8	0,5	18,4	1,7
Joukkovelkakirjalainat ^{1), 2)}	459,7	36,8	586,0	46,5	655,4	55,6	556,1	52,2	605,6	55,4
*sisältää korkorahastoja	166,7	13,4	150,4	11,9	164,6	14,0	107,4	10,1	96,8	8,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2), 3)}	187,5	15,0	72,2	5,7	70,7	6,0	201,9	18,9	112,5	10,3
*sisältää korkorahastoja	18,7	1,5	21,1	1,7	49,8	4,2	57,0	5,3	39,8	3,6
Osakkeet ja osuudet	270,5	21,7	269,5	21,4	173,5	14,7	109,8	10,3	171,7	15,7
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾	302,4	24,2	297,4	23,6	249,6	21,2	152,6	14,3	109,0	10,0
*sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyhtiöitä	21,7	1,7	22,0	1,7	21,6	1,8	22,0	2,1	12,3	1,1
Muut sijoitukset	0,5	0,0	15,4	1,2	19,6	1,7	40,6	3,8	76,6	7,0
Sijoitukset yhteensä	1 248,5	100,0	1 260,7	100,0	1 179,5	100,0	1 065,8	100,0	1 093,8	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	4,10		3,34		2,79		3,83		4,01	

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin

³⁾ Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

⁴⁾ Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhtiöihin.

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTOERITTELY	2011	2010	2009	2008	2007
	M€	M€	M€	M€	M€
Suorat nettotuotot	35,2	36,9	36,4	39,3	43,1
Lainasaamiset	1,9	1,0	0,4	0,4	0,4
Joukkovelkakirjalainat	15,9	22,0	20,9	22,5	21,2
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	2,4	0,5	5,5	6,7	4,4
Osakkeet ja osuudet	6,9	4,2	1,5	2,1	9,8
Kiinteistösijoitukset	10,8	10,7	9,1	9,1	6,9
Muut sijoitukset	0,1	0,1	0,1	-0,4	1,9
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-2,8	-1,6	-1,2	-1,1	-1,4
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	-7,3	28,9	26,9	-51,0	6,2
Osakkeet ja osuudet	-16,4	11,5	9,1	-26,9	11,6
Joukkovelkakirjalainat	7,6	18,8	23,0	-19,4	-9,0
Kiinteistösijoitukset	0,8	-1,1	-7,0	-4,9	3,9
Muut sijoitukset	0,7	-0,3	1,7	0,2	-0,4
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	27,9	65,8	63,2	-11,7	49,3
Arvostuserojen muutos ²⁾	-17,5	17,1	60,1	-31,8	-1,1
Osakkeet ja osuudet	-16,9	21,2	7,4	-29,5	-2,0
Joukkovelkakirjalainat	-10,4	-6,8	51,2	-3,7	-2,6
Kiinteistösijoitukset	11,6	4,7	1,8	8,6	-1,9
Muut sijoitukset	-1,9	-2,0	-0,3	-7,2	5,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	10,4	82,9	123,3	-43,5	48,2
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	-0,9	-12,3	-0,5	-0,8	1,0

¹⁾ Myyntivoitot ja tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE 1.1. - 31.12.2011

	Sijoitustoiminnan	Sitoutunut	Tuotto - % sitoutuneelle pääomalle				
	nettotuotot	pääoma ²⁾					
	käyvin arvoin ¹⁾						
	M€	M€	2011	2010	2009	2008	2007
Lainasaamiset	1,7	23,4	7,4	6,5	7,5	9,1	2,1
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	13,0	537,8	2,4	5,1	16,4	-0,1	1,8
*josta korkorahastoja	1,6	183,6	0,9	11,4	40,4	-18,7	2,2
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ³⁾	2,7	157,2	1,7	1,8	3,8	4,6	3,9
*josta korkorahastoja	0,3	24,0	0,0	1,8	5,8	2,5	3,6
Osakkeet ja osuudet	-26,4	271,8	-9,7	18,7	15,6	-32,6	10,6
Kiinteistösisjoitukset ⁴⁾	23,3	295,0	7,9	5,5	2,1	9,7	8,7
*josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyhtiöitä	0,7	21,7	0,0	6,6	-11,1	-16,1	8,8
Muut sijoitukset	-1,3	8,4	-14,9	-11,4	4,3	-16,2	7,3
Sijoitukset yhteensä	13,2	1 293,7	1,0	7,0	11,6	-3,7	4,5
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-2,8						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	10,4	1 293,7	0,8	6,8	11,5	-3,8	4,3

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen / kulujen ja myyntien / tuottojen erotusta.

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

³⁾ Sisältää ko. sijoituksiin tilastoitavien korkorahastojen tuotot.

⁴⁾ Sisältää kiinteistösisjoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyhtiöiden tuotot.

Tunnuslukujen laskentakaavat

YLEISET TUNNUSLUVUT

Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Henkivakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Kokonaistulos = liikevoitto (tappio) +/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin (%) =

- +/- liikevoitto tai tappio
- + rahoituskulut
- + perustekorkokulu
- +/- sijoitusten arvostuserojen muutos
- + taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
- +/- sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisättyinä/vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin (%)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä = Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa laske-
tuista henkilökunnan lukumääristä.

VAHINKOVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Vahinkosuhte % =

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) % =

$$\frac{\text{korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Liikekulusuhde % =

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Tunnusluvut lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde % = vahinkosuhte + liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) % =
 vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + liikekulusuhde

Toimintapääoma ks. laskelma liitetiedoissa

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuuspääoma vastuuelasta % =

$$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma} + \text{vakuutustekninen vastuuelka} - \text{tasoitusmäärä}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Vakuutustekninen vastuuelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Vastuunkantokyky % =

$$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

HENKIVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Liikekustannussuhde (% kuormitustulosta) =

$$\frac{\text{+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta} + \text{korvausten selvittelykulut}}{\text{kuormitustulo}}$$

Toimintapääoma ks. laskelma liitetiedoissa

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuusaste (%) =

$$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma} + \text{vakuutustekninen vastuuelka} - \text{tasoitusmäärä} - 75\% \text{ sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$$

Vakuutustekninen vastuuelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta

1 RISKIEN- JA VAKAVARAIKUUDEN HALLINNASTA YLEISESTI

Fennia-konsernin, johon kuuluvat Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (jäljempänä Fennia) sekä sen tytäryhtiöt Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia (jäljempänä Henki-Fennia) ja Fennia Varainhoito Oy (jäljempänä Fennia Varainhoito), riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikko kuvataan konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Keskeisin näistä asiakirjoista on riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, joissa kuvataan sekä riskien- että vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet konsernissa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konsernin ja konserniyhtiöiden riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla ohjataan ja määritetään konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokyky, riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä keskeisten riskien rajoitukset.

2 RISKIEN JA VAKAVARAIKUUDEN HALLINNAN ORGANISOINTI

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekuelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin luotettavaa hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otettua.

Henki-Fennian hallitus on ensisijassa vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita johdonmukaisesti. Sen vastuulla on varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Fennia Varainhoidon hallituksen vastuulla on varmistaa,

että yhtiö noudattaa Fennia-konsernin riskienhallintajärjestelmän periaatteita siltä osin kuin yhtiön toiminnan erityispiirteet eivät edellytä niistä poikkeamista.

Muiden tytäryhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvin osin.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea. Tämän riskienhallintakomitean päätehtävänä on tukea Fennian ja Henki-Fennian toimitusjohtajia riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvissä asioissa. Puheenjohtajana toimii Fennian toimitusjohtaja, ja Henki-Fennian toimitusjohtaja on komitean vakituksena jäsenenä.

Fennia Varainhoidolle on perustettu oma, erillinen riskienhallintakomitea. Sen puheenjohtajana toimii Fennia Varainhoidon toimitusjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu kolmen puolustuslinjan malliin.

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja on riskienhallintakehikon omistaja ja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä lukee, seuraa ja arvioi liiketoiminta-alueiden ja tukitoimintojen (ensimmäisen puolustuslinjan) riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- Toimitusjohtaja
Toimitusjohtaja kantaa johdon tukemana yleisvastuun

riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.

- **Liiketoiminta-alueet ja tukitoiminnot**
Kukin liiketoiminta-alue ja tukitoiminto vastaavat ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, seuraavat oman osa-alueensa kokonaisriskiprofiilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistavat konsernin sitovan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.
- **Aktuaaritoiminto**
Vastuullinen aktuaari vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutus teknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen aktuaari määrittelee myös vakuutus teknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvioinnin toteuttamiseen.
- **Riskienhallintatoiminto**
Riskienhallintatoiminnolla on pääasiallinen vastuu toisen puolustuslinjan tehtävistä. Riskienhallintatoiminto ja sen prosessit on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa sen toiminnan operatiivisen riippumattomuuden, eli toiminto on vapaa sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa sen tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti.

Riskienhallintatoiminnon alaisuuteen on perustettu seuraavat viisi koordinoitiryhmää, joiden kautta riskienhallintatoiminto toteuttaa osan tehtävistään:

- Vakuutusriskien koordinoitiryhmä,
- Rahoitusmarkkinariskien koordinoitiryhmä,
- Operatiivisten riskien koordinoitiryhmä,
- Kvantitatiivisiin menetelmiin liittyvien riskien koordinoitiryhmä ja
- Liiketoimintaympäristöön liittyvien riskien koordinoitiryhmä.

Näiden koordinoitiryhmien päätehtäviin kuuluu käsitellä strategiat, prosessit ja ilmoitusmenettelyt, joita tarvitaan riskien ja niiden keskinäisten yhteyksien jatkuvaan tunnistamiseen, mittaamiseen, seurantaan, hallintaan ja ilmoittamiseen.

- **Compliance -toiminto**
Toiseen puolustuslinjaan kuuluvan Compliance -toiminnon tehtävänä on varmistaa, että toiminnassa noudatetaan annettuja lakeja, asetuksia, hallinnollisia määräyksiä, finanssialan itsesääntelyä ja Fennia-konsernin sisäisiä ohjeita, ja että asiakassuhteissa noudatetaan tehtyjä vakuutus- ja muita sopimuksia sekä asianmukaisia menettelytapoja. Toiminnon tehtävänä on myös edistää säännösten noudattamista ennakoivalla oikeudellisella neuvonnalla.
- **Sisäinen tarkastus**
Kolmannen puolustuslinjan tehtävistä vastaa täysin riippumaton sisäinen tarkastus.

3 RISKIENHALLINTA

Riskillä tarkoitetaan epävarmaa tapahtumaa ja sen seurausta, joka voi olla yritykselle uhka tai mahdollisuus.

Konsernissa riskienhallinnan strategioiden ja prosessien kokonaisuus jaetaan seuraaviin osa-alueisiin:

1. Riskien tunnistaminen
Ensimmäisen puolustuslinjan liiketoiminta-alueet ja tukitoiminnot tunnistavat ja arvioivat toimintaa ja tavoit-

teita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa. Riskien tunnistamista ja arviointia koordinoidaan riskienhallintakomitean ja riskienhallintatoiminnon alaisuudessa toimivien koordinoitiryhmien työskentelyssä.

2. Riskien mittaaminen

Riskien mittaamisprosessissa arvioidaan mahdollisuksien mukaan riskien vakavuutta sekä niiden välisiä riippuvuuksia. Riskien mittaamisen tavoitteena on luoda yhteismitalliset mittarit erilaisille riskeille ja parantaa riskien vertailtavuutta. Riskien mittaaminen ja vertailu on välttämätöntä siksi, että sen avulla voidaan kohdentaa riskienhallintatoimenpiteet toiminnan kannalta oleellimpiin riskeihin. Riskien mittaamisessa sovelletaan ns. Value-at-Risk -perusteista menetelmää. Riskien vakavuuden ja riippuvuuksien mittaamisesta sekä mittaamisessa käytettävistä menetelmistä vastaa ja niitä koordinoi riskienhallintatoiminto.

3. Riskien seuranta

Konsernissa toteutetaan kvantitatiivista riskiseurantaa, joka koostuu erilaisista riski-indikaattoreista sekä kvalitatiivista riskiseurantaa, johon kuuluvat mm. suunnitellujen ja päätettyjen hallintatoimenpiteiden seuraaminen, arvioiminen ja mahdollinen testaaminen. Ensimmäinen puolustuslinja varmistaa, että riskien asianmukainen seuranta on olemassa, ja että riskeistä saadaan hallintaa varten riittävästi tietoa. Ensimmäisen puolustuslinjan seuraa suunnittelemaan ja päättämään hallintatoimenpiteitä sekä arvioi niiden vaikutusta. Toinen puolustuslinja, erityisesti riskienhallintatoiminto, toteuttaa riippumatonta kvantitatiivista ja kvalitatiivista riskien seurantaa siten, että tämä seuranta on mahdollisimman hyvin hyödynnettävissä ensimmäisessä puolustuslinjassa.

4. Riskien hallinta

Hallintaprosessissa riskit priorisoidaan ja suunnitellaan hallintatoimenpiteitä, joilla riskejä pyritään kontrolloimaan tai rajoittamaan. Ensimmäinen puolustuslinja riskien omistajana toteuttaa asianmukaisen riskien hallinnan ja suunnittelee hallintatoimenpiteet. Toinen puolustuslinja, erityisesti riskienhallintatoiminto, tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan suorittamaa hallintaa, mutta riippumattomuuden varmistamiseksi ei osallistu operatiivisten päätösten tekemiseen. Eri riskialueilla käytettävät hallintakeinot on kuvattu tarkemmin luvuissa 3.1 – 3.10.

5. Riskien ilmoittaminen

Riskien toteutumisesta ja niiden vaikutuksista sekä läheltä piti -tilanteista tulee konsernissa raportoida ilman aiheutonta viivettä sovitujen ilmoittamiskanavien mukaisesti. Pääsääntöisesti liiketoiminta-alueet ja tukitoiminnot

raportoivat asiaan kuuluvalla riskienhallintatoiminnon alaisella koordinoitiryhmälle, jonka kautta riskienhallintatoiminto mm. kerää tietoa riskeistä. Riskienhallintatoiminto raportoi riskeistä riskienhallintakomiteoille sekä asiaan kuuluville hallituksille toiminnon jatkuvana raportointina. Erittäin vakavissa ja kiireellisissä asioissa liiketoiminta-alueet ja tukitoiminnot voivat raportoida suoraan toimitusjohtajalle, joka ilmoittaa riskienhallintatoiminnolle ja tarvittaessa hallitukselle. Vastaavasti riskienhallintatoiminto voi erittäin vakavissa ja kiireellisissä asioissa raportoida suoraan toimitusjohtajalle tai hallitukselle.

Näitä riskienhallinnan strategioita ja prosesseja sovelletaan riskienhallinnan helpottamiseksi luodun kokonaisvaltaisen riskikartan kaikkiin riskialueisiin, joita ovat:

- vakuutusriskit,
- markkinariskit,
- vastapuoliriskit,
- operatiiviset riskit,
- kvantitatiivisten menetelmien riskit,
- keskittymäriskit,
- likviditeettiriski,
- strategiset riskit,
- maineriski ja
- ryhmäriskit.

3.1 Vakuutusriskit

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen.

Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset (ml. liikekulut) ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit (esimerkiksi katastrofiriskit) ja jälleenvakuutusuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusriskiin liittyy myös tappioriski, joka johtuu vakuutusteknisen vastuuvelan epäedullisesta arvonmuutoksesta, eli varausriski. Varausriskit liittyvät vastuuvelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen korvausmäärien, liikekulujen ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista kuluista.

Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit) ja erilaiset raukeamisriskit kuten esimerkiksi henkivakuutuksen takaisinostoriski.

Vakuutustekniseen vastuuvelkaan liittyy myös markkinariskejä kuten esimerkiksi inflaatio ja diskonttokorko.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutusmaksun sisällä ja niiden hallintaan. Vakuutusmaksuriskin hallinnassa tärkeimmät hallintakeinot liittyvät riskien valintaan (vastuunvalinta),

hinnoitteluun, vakuutusehtoihin ja jälleenvakuutusuojan hankkimiseen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalinnan toimintaohjeissa määritellään, minkälaisia riskejä vakuutetaan ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelulla pyritään toivottuun riskivastaavuuteen, asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Hinnoittelun lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys ja se, että vakuutettava kohde tunnetaan riittävän hyvin. Ainoastaan tällöin voidaan asianmukaisesti soveltaa erilaisia riskianalyysejä ja päättää vakuutusmaksun riittävästä tasosta.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisen keinona on olennainen. Vakuutusehdoissa määritetään mm. vakuutussopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteitse toivotulle tasolle.

Vahinkovakuutuksessa tietyillä vakuutuslajeilla, kuten lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa, on erityislainsäädäntöä, jossa on määritelty vakuutus- turvan kattavuus, mikä estää vakuutusehtojen muuttamisen tältä osin. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa on myös säädöksiä, jotka rajoittavat vakuutusyhtiön vastuuta. Eläkemuotoisten korvausten inflaatoriski ja sairaanhoitokuluihin liittyvät pitkäaikaiset korvausriskit on siirretty vakuutusalan yhteisesti kustannettaviksi ns. jakojärjestelmän kautta.

Vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, joiden hallinta on varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausriskin luonteeseen.

Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa henkivakuutusyhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja. Tällöin sopimusten pituus vaikuttaa varausriskin ns. biometrinen riskien tasoon. Mikäli tehdyt oletukset osoittautuvat riittämättömiksi, eivätkä vakuutusmaksut ole muutettavissa, niin vastuuvelkaa on täydennettävä odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Suurvahinkoriskien hallinnassa on tärkeää, että menevän jälleenvakuutuksen rakenne ja omalle vastuulle jäävä osa mitoitetaan vakavaraisuuteen ja vakuutusvelvoitteisiin nähden sopivaksi, jotta tehokas riskinsiirto toteutuu.

Jälleenvakuutuksen käyttöön liittyy liitännäisriskejä kuten jälleenvakuutuksen saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriskit. Jälleenvakuutusriskiä ja siihen liittyvää vastapuoliriskiä pienennetään vahinkovakuutustoiminnassa siten, että jälleenvakuuttajaksi hyväksytään vain riittävän vakavaraisuus-

luokituksen omaava yhtiö. Lisäksi asetetaan rajoituksia sille, kuinka suuria osuuksia yksittäisellä jälleenvakuuttajalla voi jälleenvakuutusohjelmassa olla. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyen sen takia muutamiin vastapuoliin.

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA VAHINKOVAKUUTUKSEN TILINPÄÄTÖKSEN VASTUUVELAN RISKIMUUTUJISTA

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Diskonttokorko	Alenee 0,1 % -yksikköä	- 4 milj. e
Inflaatoriski	Kasvaa 1 %	- 6 milj. e
Kuolevuus	Keski-ikä pidentyy 1 v.	- 10 milj. e

3.2 Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakurssien ja luottomarginaalien, arvojen tason ja volatiliteetin heilahteluista.

Sijoitustoiminta ja sen hallinta on markkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuvelan luonteen kanssa (ns. ALM -riski).

Markkinariskien merkittävimmät hallintakeinot liittyvät sijoitusinstrumenttien valintaan, sijoitusten hajauttamiseen ja riskien rajoittamiseen.

Markkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että varat sijoitetaan sellaiseen omaisuuteen ja sellaisiin välineisiin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Lisäksi uusiin omaisuuseriin ja sijoitusvälineisiin kohdistetaan ennen niiden hankkimista ennalta määriteltäviä toimenpiteitä, joilla varmistetaan uusien omaisuuserien tai sijoitusvälineiden hallittavuus ja sopivuus liiketoimintaan ja riskienhallintaan.

Sijoitusten riittävän laajalla hajauttamisella tavoitellaan optimaalista hajautushyötyä, riskikorjattua tuottoa ja varojen ja velkojen yhteensopivuutta.

Keskeinen markkinariskien hallintamenetelmä on riskibudjetoinnin käyttö vakavaraisuuden hallinnassa. Allokointirajoitteilla varmistetaan, että sijoitusomaisuus on riittävän laajasti hajautettu eri omaisuusluokkiin. Lisäksi määritellään yksityiskohtaisempia rajoitteita, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on tarpeeksi laajaa.

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA FENNIAN SIOITUSSALKUN RISKIMUUTUJISTA

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Korkosijoitukset	Korkotaso + 1 % -yksikköä	- 18 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	- 46 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	- 30 milj. e

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA HENKI-FENNIAN SIOITUSSALKUN RISKIMUUTTUJISTA

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Korkosijoitukset	Korkotaso + 1 % -yksikköä	- 11 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	- 18 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	- 12 milj. e

3.3 Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskissä huomioidaan mahdolliset tappiot, jotka johtuvat vakuutusyhtiön vastapuolten odottamattomasta maksukyvyttömyydestä.

Vastaavasti kuin markkinariskien hallinnan kohdalla, vastapuoliriskin hallinnan lähtökohtana on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida.

Vastapuoliriskiä syntyy lähinnä (koska luottomarginaaliriski käsitellään markkinariskinä)

- johdannaissopimuksen toisesta osapuolesta, jolloin ai-noastaan sopimuksen mahdollinen positiivinen markkina-arvo on alttiina riskille,
- maksamattomista jälleenvakuutussuamisista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta,
- vakuutusasiakkailta olevista saamisista ja
- asiakasrahoituksesta.

Johdannaissopimusten vastapuoliriskin hallinnassa vastapuoliriskiä arvioidaan ennen kuin johdannaistavastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioimisen tukena käytetään pääasiassa luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso ja rajoja vastuun enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Jälleenvakuutustoiminnan vastapuoliriskin hallinnassa on vastapuoliriskin rajaamiseksi asetettu vaatimukset muun muassa jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokille ja vastuun enimmäismäärälle jälleenvakuuttajaa kohden. Samoin kuin johdannaissopimusten vastapuoliriskin osalta, luottoluokituslaitosten luokituksia käytetään jälleenvakuuttajien luottokelpoisuuden arvioinnin tukena.

Vastapuoliriskiä syntyy myös vakuutusasiakkailta olevista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvä vastapuoliriski on yleensä hyvin pieni, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutusturvan peruuttamiseen tai pienentymiseen.

Asiakasrahoituksen vastapuoliriskin hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakas- ja muista vastuista syntyvien vastapuoliriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskeisessä asemassa asiakasrahoituksen vastapuoliriskin hallinnassa on luottoprosessi. Luottoprosessin hallinnassa korostuu vastapuolten luotettavuuden varmistaminen.

Luotettavuuden arvioinnissa riskit arvioidaan, minkä jälkeen vastapuoli luokitellaan sisäisesti kehitetyn mallin mukaisesti. Asiakasrahoituksen vastapuoliriskejä vähennetään määrittelmällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttiehdot.

3.4 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Fennia-konsernissa tap-pioriskiä, joka aiheutuu:

- riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista
- henkilöstöstä
- järjestelmistä
- ulkoisista tekijöistä.

Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Strategisista päätöksistä johtuvat riskit ja maineriskit on rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on vähentää ennalta arvaamattomien tappioiden todennäköisyyttä eli minimoida riskejä. Tehokkaimmat riskienhallintatoimenpiteet kohdistetaan vakavimpiin operatiivisiin riskeihin. Operatiivisten riskien hallinnan osalta vakavimpia ovat riskit, joiden toteutumisen todennäköisyys on pieni, mutta riskin toteutuessa sen vaikutus toimintaan on suuri.

Fennia-konsernin operatiivisten riskien hallintakehikko perustuu operatiivisia riskejä koskevan tiedon keräämiseen eri lähteistä, joita ovat mm. sisäisen tarkastuksen tarkastukset, riski-indikaattorit, skenaarioihin perustuvat arviot, sisäiset vahinko- ja tappiotiedot sekä läheltä piti -tilanteet. Erityisesti skenaarioihin perustuvat arviot ovat keskeisessä asemassa arvioitaessa toiminnan riskejä ennakoivasti. Operatiivisia riskejä koskevan tiedon kerääminen ja ilmoittaminen edelleen riskienhallintatoiminnolle on ensi sijassa liiketoiminta-alueiden ja tukitoimintojen vastuulla.

Eri tietolähteistä koottujen tietojen perusteella arvioidaan operatiivisten riskien riskiprofiili sekä tuotetaan tarvittavat raportit hallitukselle ja muuhun sisäiseen käyttöön. Pitkällä tähtäimellä riskien systemaattinen arviointi parantaa riskienhallinnan tasoa ja auttaa liiketoiminta-alueita ja tukitoimintoja ymmärtämään ja hallitsemaan toiminnan operatiivisia riskejä.

Tärkeimmille liiketoiminta-alueille on laadittu valmius- ja jatkuvuus suunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan jatkaa mahdollisessa häiriötilanteessa.

Fennia-konsernissa operatiiviset riskit jaetaan seuraaviin kategorioihin:

- sisäiset väärinkäytökset
- työntekijöihin ja henkilöstöön liittyvät riskit
- oikeudelliset riskit
- tieto-, tietoliikenne- ja puhelinjärjestelmiin liittyvät ongelmat ja keskeytysvahingot
- asiakkaisiin, tuotteisiin ja liiketoiminnan menettelytapoihin liittyvät riskit

- prosesseihin liittyvät riskit
- ulkopuolisten toimintaan liittyvät riskit.

3.5 Kvantitatiivisten menetelmien riskit

Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta, ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivinen menetelmä voi olla virheellinen ja / tai harhaanjohtava ja johtaa epäluotettavaan raportointiin sekä väärin johtopäätöksiin ja siten väärin johdon toimenpiteisiin.

Kvantitatiivisten menetelmien riskit kuuluvat operatiivisiin riskeihin, mutta niiden erityisluonteen ja tärkeyden takia sekä niiden käsittelyn helpottamiseksi niiden riskit tunnustetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja raportoidaan omana riskialueenaan.

Kvantitatiivisten menetelmien riskien hallinnassa kiinnitetään huomiota riskeihin, jotka liittyvät

- matemaattiseen teoriaan,
- tietojen laatuun,
- estimointiin ja parametrisointiin,
- dokumentaatioon,
- validointiin,
- henkilöstöön,
- tietojärjestelmiin ja
- prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumattoman ja asiantuntevan tahon tulisi analysoida ja arvioida menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin ja mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja / tai vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnustaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset reaali maailman yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osa-alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön, ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian tai loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi käsittää prosesseja ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään todentamaan,

että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnustetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

3.6 Keskittymäriskit

Keskittymäriskillä tarkoitetaan kaikenlaisia riskikeskittymiä, joihin liittyvät tappiot voivat olla niin suuria, että ne vaarantavat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai taloudellisen aseman. Keskittymäriskiä muodostuu useimmiten sijoitustoiminnassa, mutta sitä voi myös muodostua vakuutustoiminnassa sekä näiden yhdistelminä.

Sijoitustoiminnan, markkina- ja vastapuoliriskien hallinta perustuu hajauttamiseen, jolloin merkittäviä keskittymäriskejä ei lähtökohtaisesti synny. Poikkeuksen tekevät ns. strategiset omistukset, joista voi syntyä hyvin merkittäviä keskittymäriskejä.

Vakuutustoiminta perustuu riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä siten, että yksittäinen vakuutuskohte omalla vastuulla ei korostu liikaa. Tätä riskiä hallitaan mm. vastuunvalintaohjeilla ja jälleenvakuutuksella.

Erityisesti sijoitustoiminnan asiakasrahoituksessa sijoitus- ja vakuutustoimintaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti ennen luoton myöntämistä, jotta yhteisriskikeskittymät saadaan arvioiduiksi.

3.7 Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tulevia maksuvelvoitteita ei kyetä toteuttamaan tai että ne voidaan toteuttaa ainoastaan erityistoimenpiteillä.

Likviditeettiriski jaetaan lyhyen ja pitkän aikavälin riskiin. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät alle 4 kk pituisiin varojen ja velkojen kassavirtoihin (ns. kassahallinnan riskit). Pitkän aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan varojen ja velkojen kassavirtojen yhteensopivuusriskiä useita vuosia, jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä sekä maksuvalmiuden suunnittelulla. Likviditeettireserviä hallitaan mm. seuraavilla periaatteilla:

- Rahamarkkinasijoituksille asetetaan vähimmäisallokaatio;
- Osake- ja korkosijoituksilta edellytetään rahaksi muutettavuutta;
- Rahamarkkinasijoitukset hajautetaan ja niille asetetaan vastapuolilimiittejä;
- Koko sijoitussalkun epälikvidien sijoitusten määrää rajoitetaan;
- Merkittäviin jälleenvakuutussopimuksiin liitetään tarpeen mukaan likviditeettihoitoja.

Maksuvalmiuden suunnittelussa luodaan päiväkohtaisia ennusteita ulosmenevistä maksusuorituksista seuraaville

neljännelle kuukaudelle. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin hallinnan tavoite on, että muita sijoituksia kuin rahamarkkinasijoituksia ei jouduta realisoimaan, ja että varainhoitajien lyhyen aikavälin likviditeettireserviä tai sijoituksia ei jouduta käyttämään tai realisoimaan.

Pitkän aikavälin likviditeettiriskiä seurataan ja raportoidaan omana riskinään, mutta sitä ei hallita erillisenä riskinä vaan sen hallinta yhdistyy korkoriskin hallintaan.

3.8 Strategiset riskit

Strategisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät vakuutusyhtiön strategiaan ja johtuvat vääristä liiketoimintapäätöksistä, liiketoimintapäätösten väärästä tai epäonnistuneesta toteutuksesta tai kyvyttömyydestä sopeuttaa liiketoiminta muuttuviin olosuhteisiin tai toivottu tuleva tila huomioon ottaen.

Strategialla tarkoitetaan joukkoa pitkän aikavälin suunnitelmia ja toimenpiteitä, joiden avulla vakuutusyhtiö siirtyy nykytilasta toivottuun tulevaan tilaan.

Strategisilla riskeillä on monta eri ulottuvuutta, ja riskit on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- Strategiset makroriskit, jotka liittyvät esimerkiksi väestön, sosiaaliturvan ja kulttuurin trendimuutoksiin, sääntelyn, viranomaisvalvonnan ja politiikan muutoksiin sekä ilmaston ja geopolitiikan trendimuutoksiin.
- Toimialakohtaiset strategiset riskit liittyvät muutoksiin vakuutus- tai finanssialan kilpailussa ja vakuutuksenottajien tai sijoittajien kysynnässä.
- Sisäiseen toimintaan liittyvät strategiset riskit voivat esimerkiksi olla laajentumisriskejä, sisäiseen kehittämiseen liittyviä riskejä ja lisäpääomituksen saatavuusriskejä.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävytyteen ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

3.9 Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tuotenimi Fennia tai Fennia-ryhmään tai Fennia-konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi syntyä myös yhteistyökumppaneista johtuen, jos niiden arvot ja / tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Maineriski on yleensä seuraus muista toteutuneista riskeistä tai tapahtumista, esimerkiksi operatiivisten riskien toteutumisesta.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mit-

kä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että maineriskitapahtumat voivat olla todellisia tai joko osittain tai kokonaan vailla todellisuus pohjaa (esimerkiksi perätön huhu). Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävässä tai ainakin tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää.

Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti hyvin. Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Sen jälkeen, kun maineriskin vaikuttavat riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä edellyttää erilaisia riskienvähentämistoimenpiteitä, ilmoitusmenettelyjä ja sisäistä viestintää.

Onnistunut maineriskin hallinta perustuu myös selkeään ja harkittuun ulkoiseen viestintään. On tärkeää, että sanoma on oikea, ja että se on oikean tahon oikealle taholle viestittävä.

Maineriskin hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisien edellyttämällä tavalla. Vakuutusyhtiön julkinen kuva ja luotettavuus voivat merkittävästi kärsiä, jos erilaisia lakeja, säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisten asettamia vaatimuksia ei noudateta.

3.10 Ryhmäriskit

Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konserni-muodossa. Ryhmäriskit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- transaktioriskit;
- tartuntariskit;
- eturistiriitariskit;
- keskittymäriskit ja
- hallintoon liittyvät riskit.

Transaktioriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät ryhmän sisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.

Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikattoon liittyvät riskit ("moral-hazard" -riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, jossa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama ylisuuri riski ja siitä syntyvä tappio siirtyy emoyhtiön tai muiden tytäryhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettavaksi.

Eturistiriitariskejä syntyy, kun tytäryhtiöiden, emoyhtiön ja / tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.

Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.

Hallintoon liittyvät riskit johtuvat siitä, että osa toiminnois-

ta on järjestetty konsernitason ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinoitua haasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu selkeään konsernirakenteeseen. Monimutkaisissa omistuskuvioissa ryhmäriskin merkitys kasvaa. Lisäksi asianmukainen ryhmäriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoimintaa suunnitellaan ja seurataan sekä yksittäisten yhtiöiden että konsernitason tasolla. Ainoastaan siten voidaan varmistaa ja seurata ryhmätavoitteiden kehitystä ja niiden saavuttamista.

Ryhmäriskien hallinta perustuu myös siihen, että konsernin sisällä sisäisen valvonnan järjestelmä ja erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja Compliance ja niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee myös konserninäkökulmasta olla selkeitä ja tunnistettuja.

4 VAKAVARAIKUUDEN HALLINTA

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omaa varallisuutta, joka on käytettävissä tappioiden peittämiseen. Riskinottohalukkuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon riskiä ollaan halukkaita ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi, eli kuinka paljon omasta varallisuudesta ollaan valmiita sitomaan riskinottoon. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon oma varallisuus saa heilahdella liiketoimintatavoitteisiin pyrittäessä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena konsernissa on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tämä toteutetaan varmistamalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn, riskinottohalukkuuteen ja riskinsietokykyyn sekä luomalla edellytykset häiriöttömään toimintaan myös odottamattomien tappioiden varalta tunnistamalla ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat liiketoimintastrategian ja muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Yleistä riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä hallitaan asettamalla merkittävimmille riskeille ja yhdistetyille riskeille mittareita ja tavoiterajoja (ns. riskibudjetointi). Asetettujen riskikohtaisten rajoitusten on tehokkaasti Fennia-konsernin riskiprofiilia siten, että vakavaraisuus ja riskinotto pysyvät hallinnassa ja sallituissa rajoissa.

5 VALMISTAUTUMINEN SOLVENSII II:EEEN

Konsernin Solvenssi II -valmistautuminen on riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan osalta siinä vaiheessa, että tulevan sääntelyn edellytykset täyttävä dokumentaatio on pääosin luotu, ja keskeiset toimintaa ohjaavat periaatteet asetettu. Seuraava askel on päätettyjen periaatteiden integrointi osaksi organisaation päivittäistä toimintaa.

Konsernissa vastattiin vuonna 2011 tuleviin Solvenssi II -haasteisiin paitsi laatimalla riskien- ja vakavaraisuuden

hallinnan keskeiset periaateasiakirjat, myös perustamalla konsernitason, Solvenssi II -mukainen operatiivisesta liiketoiminnasta riippumaton riskienhallintatoiminto. Vuoden 2011 aikana päätettiin lisäksi ottaa 1.1.2012 alkaen käyttöön Solvenssi II -mukainen riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli, joka selkeyttää riskienhallintatoiminnon roolia ja rakennetta konsernissa.

Vuosien 2012 ja 2013 aikana on tavoitteena siirtyä käytännön tasolla kohti tulevaa Solvenssi II -riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan järjestelmää ja markkinaehtoista arvostusmenettelyä vaiheittain siten, että riskienhallintajärjestelmä saavuttaa täysimääräisen Solvenssi II -yhteensopivuuden viimeistään 31.12.2013. Tämän muutosprosessin koordinoimissa konsernin riskienhallintatoiminnolla sekä sen alaisuudessa toimivilla riskienhallinnan koordinoituvilla on keskeinen rooli.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 177.654.328,72 euroa. Yhtiön tilikauden tappio oli 8.577.483,30 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tappio katetaan varmuusrahastosta, ja että korkoa takuupääomalle ei makseta.

Helsingissä 5. päivänä maaliskuuta 2012

Eero Lehti

Jouko Kemppi

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Lars Koski

Eva Liljeblom

Timo Salli

Paul Stucki

Antti Vaahto

Tilintarkastuskertomus

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ FENNIAN YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitalinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia, osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 15. maaliskuuta 2012

KPMG OY AB

Jaakko Nyman
KHT

Mikko Haavisto
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2011 tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen. Hallintoneuvostolla ei ole niiden johdosta huomauttamista.

Hallintoneuvosto esittää 16.4.2012 kokoontuvalle yhtiökokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen ehdotus vuosituloksen käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä maaliskuun 26. päivänä 2012

Hallintoneuvoston puolesta

Mikael Ahlbäck
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Fennian hallinto 1.1.2012

HALLITUS

Puheenjohtaja

Eero Lehti

kauppaneuvos, hallituksen puheenjohtaja
Taloustutkimus Oy
Kerava

Jäsenet

Jouko Kemppi

hallituksen puheenjohtaja
Kemppi Oy
Lahti

Lars Koski

toimitusjohtaja
Laihian Mallas Oy
Laihia

Eva Liljeblom

professori, rehtori
Hanken School of Economics
Helsinki

Matti Pörhö

kauppaneuvos, CEO
Pörhön Autoliike Oy
Oulu

Timo Salli

toimitusjohtaja
Katsa Oy
Tampere

Paul Stucki

toimitusjohtaja
Orfer Oy
Orimattila

Antti Vaahto

hallituksen puheenjohtaja
Adversum Oy
Lahti

Varajäsen

Lasse Heiniö

toimitusjohtaja
Eläke-Fennia
Helsinki

Hallituksen sihteeri

Heimo Äikäs

lakiasiaintohtaja
Fennia
Helsinki

TILINTARKASTAJAT

KPMG OY AB

Tilintarkastajat:

Jaakko Nyman

KHT

Mikko Haavisto

KHT

Varatilintarkastajat:

Eija Kauppi-Hakkarainen

KHT

Tiia Kataja

KHT

JOHTO

Antti Kuljukka

toimitusjohtaja

Kimmo Kilpinen

varatoimitusjohtaja
toimitusjohtajan sijainen
asiakasyhteydet

Eero Eriksson

varatoimitusjohtaja
sijoitukset ja asiakasrahoitus

Timo Ahvonen

kehitysjohtaja

Eliisa Anttila

viestintäjohtaja

Matti Heiskanen

vs. henkilöstöjohtaja

Pasi Karppi

tietohallintojohtaja

Arto Kämppe

markkinointijohtaja

Timo Parkkisenniemi

johtaja
vakuutukset ja korvaukset

Sirkku Rahkola

talousjohtaja

Heimo Äikäs

lakiasiaintohtaja

Risto Heimo

aktuaari, SHV

LÄÄKÄRIT

Mikael Hedenborg

lääketieteen ja kirurgian tohtori, työterveyshuollon erikoislääkäri, ylilääkäri

Pekka Paavolainen

professori, lääketieteen ja kirurgian tohtori, ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri

Mika Paavola

lääketieteen ja kirurgian tohtori, ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian tohtori, sisätautien ja reumatologian erikoislääkäri

Juha Liira

lääketieteen ja kirurgian tohtori, työterveyshuollon ja työlääkieteen erikoislääkäri

Heikki Österman

lääketieteen lisensiaatti, ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri

FENNIAN HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja

Mikael Ahlbäck
toimitusjohtaja
Oy Raniplast Ab
Teerijärvi

Varapuheenjohtajat

Jukka Tikka
toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy
Mikkeli

Janne Ylinen

toimitusjohtaja
Halpa-Halli Oy
Kokkola

Jäsenet

Antti Aho
hallituksen puheen-
johtaja
Lääkärikeskus-Yhtymä
Helsinki

Juhani Enkovaara

toimitusjohtaja
Cofko Oy
Helsinki

Jarmo Halonen

toimitusjohtaja
Elecster Oyj
Toijala

Björn Hartman

toimitusjohtaja
Hartman Rauta Oy
Vaasa

Nanna Hietala

hallintojohtaja
MSK-Group Oy
Ylihärmä

Jouko Hälikkä

asiakaspäällikkö
Yrittäjien Fennian
Kenttä Ry
Helsinki

Ilkka Jalonen

toimitusjohtaja
LänsiAuto Oy
Espoo

Juha Järvi

kehittämispäällikkö
Jykes Oy
Jyväskylä

Marianne Kaasalainen

toimitusjohtaja
Oy Patrol Trading Ab
Espoo

Tom Kaisla

toimitusjohtaja
Eilakaisla Oy
Helsinki

Jouko Kauhanen

hallituksen puheen-
johtaja
Activ Oy
Naarajärvi

Hannu Kekäläinen

hallituksen puheen-
johtaja
Check Point Finland Oy
Piikkiö

Johanna Koskelainen

toimitusjohtaja
Kymppi-Eristys Oy
Oulu

Matti Koskenkorva

hallituksen puheen-
johtaja
Panostaja Oyj
Tampere

Pekka Kuivalainen

toimitusjohtaja
Pisla Oy
Viitasaari

Seppo Kukkola

rakennusneuvos,
toimitusjohtaja
Kukkola Yhtiöt Oy
Rovaniemi

Heikki Kääriäinen

toimitusjohtaja
Linja-autoliitto ry
Helsinki

Jyrki Laakkonen

toimitusjohtaja
Kauppahuone Laakko-
nen Oy
Joensuu

Maunu Lehtimäki

toimitusjohtaja
Evli Pankki Oyj
Helsinki

Pekka Lillbacka

toimitusjohtaja
Lillbacka Powerco Oy
Härmä

Markus Lindblom

toimitusjohtaja
RTV-Yhtymä Oy
Riihimäki

Vesa Luhtanen

toimitusjohtaja
L-Fashion Group Oy
Lahti

Hannu Löytönen

teollisuusneuvos,
toimitusjohtaja
Betset Oy
Kyyjärvi

Tauno Maksniemi

toimitusjohtaja
RTK-Palvelu Oy
Helsinki

Pekka Niemi

toimitusjohtaja
Sunborn Oy
Turku

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Vainö Paunu Oy
Tampere

Tapio Pitkänen

toimitusjohtaja
Finndomo Oy
Vantaa

Maria Planting

hallituksen puheen-
johtaja
E.Ahlström Oy
Helsinki

Ari Rinta-Jouppi

toimitusjohtaja
Rinta-Joupin
Autoliike Oy
Tervajoki

Meliina Ruokonen

hallituksen puheen-
johtaja
Aarikka Oy
Helsinki

Ali U. Saadetdin

hallituksen puheen-
johtaja
Solteq Oyj
Tampere

Seppo Saajos

hallituksen puheen-
johtaja
Saajos Yhtiöt
Lohja

Juhani Saario

hallituksen puheen-
johtaja
Lahden Autokori Oy
Lahti

Pertti J. Siikarla

toimitusjohtaja
Faktatieto Oy
Helsinki

Mikko Sillanpää

hallituksen puheen-
johtaja
Oy Kart Ab
Espoo

Kaj Ström

hallituksen puheen-
johtaja
Motoral Oy
Helsinki

Hannu Teiskonen

hallituksen puheen-
johtaja
HT Laser Oy
Keuruu

Markus Tötterman

hallituksen puheen-
johtaja
Oy Arwidson Ab
Tuusula

Heikki Vauhkonen

toimitusjohtaja
Tulikivi Oyj
Helsinki

Rauno Vennola

toimitusjohtaja
Terra-Team Oy
Espoo

Jarkko Wuorinen

toimitusjohtaja
Ahlman & Wuorinen
Development AWD Oy
Savonlinna

Jens Österberg

toimitusjohtaja
Oy Petsmo
Products Ab
Vaasa

Fennia

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Televisiokatu 1, HELSINKI

Postiosoite 00017 FENNIA

Puhelin 010 5031

Faksi 010 503 5300

www.fennia.fi

m.fennia.fi

